

**Van Homulus, een schoene comedie daer in
begrepen wort hoe inder tijt des doots der
mensen alle geschapen dinghen verlaten dan
alleene die duecht die blijft by hem vermeerdert
ende ghebetert**

Pieter Dorland van Diest

Editie C.P. Serrure

bron

Pieter Dorland van Diest, *Van Homulus, een schoene comedie daer in begrepen wort hoe inder tijt des doots der mensen alle geschapen dinghen verlaten dan alleene die duecht die blijft by hem vermeerdert ende ghebetert* (ed. C.P. Serrure). C. Annoot-Braeckman, Gent 1857

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/dorl001vanh02_01/colofon.php

děni

[Inleiding]

Een tooneelstuk dat in de eerste helft der zestiende eeuw, zoo in Nederland als in Duitschland, grooten opgang maekte, is de *Moraliteit*, die ik hier, volgens den Nymweegschen druk van 1556, op nieuw uitgeef. In mijn *Vaderlandsch Museum*⁽¹⁾ heb ik den duitschen geleerde Gervinus wederlegd, die, by het behandelen der geschiedenis van het tooneel in Duitschland, den Homulus onder de letterkundige gewrochten van zijn vaderland rekent, en de latijnsche uitgave, te Keulen, in 1540, van de pers gekomen, als den oorspronkelyken

(1) D.I. bl. 35.

II

tekst beschouwt, waer naer, volgens hem, de hoogduitsche werd vervaerdigd. Ik heb insgelijks getracht te bewyzen door nauwkeurige aenhaling van de onderscheidene drukken die my van dat stuk zijn voorgekomen, dat het oorspronkelyke niet tot de duitsche, maer wel tot de nederlandsche letterkunde behoort, als zijnde in onze moedertael door zekeren Petrus Van Diest geschreven, en te Antwerpen ten tooneele gevoerd en bekroond. Sedert werd het, volgens my, in het latijn overgebracht door Christianus Ischyrius, en eindelyk door Jan Van Gennep, van Keulen, of wat waarschijnlyker is, door iemand, wien die bekende boekdrukker daertoe aenspoorde, in het hoogduitsch vertaeld.

By welke gelegenheid, en wanneer, het spel van Homulus te Antwerpen den prijs wegdroeg, is, uit de my bekende narichten omtrent de Rhetorijkkamers van Antwerpen niet gebleken. Het was reeds eenen geruimen tijd vóór 1536, vermits men in de latijnsche uitgave van dit jaer zegt: *quondam*. De woorden: *in publico civilatum Brabantiarum conventu*, hebben my doen vermoeden dat het stuk in de maend september 1520, by de intrede van keizer Karel aldaer gespeeld werd. In der daed de kamer de Violier gaf alsdan een uitmuntend feest, en in het *Antwerpsch Cronijkje*⁽¹⁾ leest men dat: ‘Veele schoone triumphen bedreven werden; men thoonde die Personagien drie dagen lanck d'welk seer schoon waren, ende *men hiel den raet van*

(1) Leyden, 1743. 4to bl. 14.

III

allen landen tot Antwerpen om den keyser te bescinken met twee honderd duysent croone tot zyne coronatie.'

Ik geef dit slechts als eene gissing. Misschien zal het later wel aen den eenen of anderen gelukken hier omtrent iets met zekerheid te bepalen.

Eerstdaegs heeft men eene heruitgave van den hoogduitschen Homulus te verwachten. Het is de heer K. Gödeke van Celle, in het koninkrijk Hanover, die deze taek op zich heeft genomen. Hy zal ter dier gelegenheid, zoo over den oorsprong van deze beroemde moraliteit, als over den toestand van het tooneel in Duitschland in de eerste helft der zestiende eeuw, breedvoerig handelen. Volgens dien geleerde zou het engelsch tooneelstuk *Every Man* tot grondlage van den Homulus gediend hebben en diensvolgens als het oorspronkelyke moeten beschouwd worden. De heer Gödeke denkt zulks te mogen besluiten uit het vers:

Quilibet, heus, quondam fuit ista comoedia dicta.

dat door zekeren Eusebius Candidus vooraen het stuk geplaeft is, als ook uit het volgende distichon van Christianus Ischyrius:

*Quilibet ante fui, mutato nomine, dicor
Nunc Homulus, per me nam respiscet homo.*

Hier uit schijnt in der daed te blyken dat dit spel vroeger onder eenen anderen naem dan dien van Homulus, misschien onder dien van *Elk mensch, Iedereen*, of zoo iets, bekend was. Doch moet juist daerom ons stuk uit het engelsch

IV

vertaeld zijn? Uit den latijnschen titel blykt het dat het vroeger te Antwerpen in onze moedertaal (*vulgariter*) gespeeld werd, misschien droeg het alsdan den naem van *Elk mensch*. Om ons tooneelstuk voor eene navolging van het engelsche *Every Man* te houden, zou men eerst den hooger en ouderdom van dit laatste moeten bewyzen.

Every Man komt voor in de verzameling van oude engelsche tooneelstukken in de voorledene eeuw door Hawkins uitgegeven⁽¹⁾. Hy ontleende zynen tekst aen eene zeer oude uitgave te Londen by John Skot, doch zonder opgave van jaartal, gedrukt⁽²⁾; Hawkins beweert wel dat *Every Man* tot de vroegste jaren van de regering van Hendrik VIII (1507-1547) moet terug gebracht worden, doch hy brengt geen het minste bewys toe tot staving van dit gezegde. Uit den druk door hem gebruikt valt er niets op te maken vermits deze zonder jaartal is verschenen, en hy heeft den tijd waerop de pers van John Skot te Londen werkzaam was niet aangewezen⁽³⁾.

- (1) *The Origin of the English Drama, illustrated in its various species, viz. mystery, morality, tragedy, and comedy, by specimens from our earlist writers.* Oxford 1773. vol. I, bl. 27-68.
- (2) Het slot van dat boekjen, waervan Hawkins een exemplaar in de bibliothek der kerk van Lincoln aentrof, luidt als volgt: *Thus endeth this morall playe of Every-Man, Imprynted at London in Poules chyrche yarde by me John Skot.*
- (3) In de *Annales Typographici* van Panzer, waerin de boeken opgegeven worden sedert de uitvinding der drukkunst tot op het jaer 1536, heb ik den naem van John Skot niet vermeld gevonden. - Mag men hier uit opmaken dat hy slechts na dien tijd drukte?

Naer hetgeen ik vroeger heb geschreven, moet men Pieter Van Diest als den schryver van het oorspronkelyk nederduitsch stuk houden, en Christianus Ischyrius als den vervaerdiger der latijnsche vertaling. De heer Gödeke zou Pieter Van Diest als opsteller van den latijnschen Homulus aenzien en Ischyrius slechts als den uitgever van dit stuk. Iets dat ons zeer onaennemelijk voorkomt.

Volgens den heer Gödeke heeft de engelsche moraliteit *Every Man* tot grondlage gediend, niet alleen van den Homulus, maer ook nog van een ander destijds zeer beroemd tooneelstuk, den Hecastus⁽¹⁾ dat uit de pen van den Noord-Brabander Georgius Macropedius of Langhveldt gevloeid is. De Hecastus werd in het latijn geschreven doch later door talryke dichters, zooals Hans Sachs, Rappolt, Spangenberg, Rebenstock en Schreckenbergh in duitsche verzen nagevolgd of vertaeld.

Alhoewel ik over een paer hoofdpunten het met den heer Gödeke niet eens ben, moet men toch zyne uitgave met verlangen te gemoet zien, alzoo daeruit ongetwyfeld zeer veel voor de geschiedenis van het tooneel in de zestiende eeuw zal te leeren zijn.

In afwachting dat het pleit omtrent den oorsprong van

(1) Geschreven in 1539 en het zelfde jaer zoo te Antwerpen by Michael Hillenius, als te Keulen gedrukt; verder nog in 1540, in laetstgemelde stad; te Frankfurt in 1571; te Straetsburg in 1586; en ook in zyne *Omnibus fabulis*, te Utrecht in 1553, D.I. te vinden.

den Homulus kunne beslist worden, laet ik hier de lijst volgen van al de my, tot hier toe, bekende uitgaven. Hun getal is een sprekend bewijs van den opgang dien dit stuk maekte en van de gretigheid waermede het, zelfs tot in de zeventiende eeuw, gelezen werd.

Uitgaven in het Nederlandsch.

1. *Van Homulus, Een schoene comedie daer in begrepen wort hoe inder tijt des doots der menschen alle geschapen dinghen verlaten dan alleene die duecht die blijft by hem, vermeerdert ende ghebetert, en □ is seer schoon ende ghenuechlijck om lesen.*
Ghedrukt in de Keyserlycke Rycstadt Nimmeghen by my Peeter Van Elzen.
Anno M.D.LVI. in-12, 52 niet gecyf. bl.

Het laetste blad is eene houtsnede. De titel is insgelyks met eene kleine houtsnede versierd.

Het is deze druk dien wy by onze heruitgave letterlyk volgden. Hy verschilt nog al veel van dien welken wy onder N° 3, opgeven. Ook is *die Prologhe*, van 56 regelen, in de uitgave van 1656 door eene *voorreden* van 129 verzen vervangen.

2. *Homulus, Comedie ofte spel. Te Amsterdam by Gerrit Hendriksz. van Breughel,*
1633. 8°.

Vermeld in *Catalogus der Nederlandsche Tooneelspeldichteren*. Te Delft, 1743 bl. 59.

3. *Een Comedia ofte spel van Homulus, daer in betoont werdt, wat loon dat de Sonde geeft, namelijck de Doot, ende hoe den Mensch van alle creaturen verlaten werdt, alleene sijne deucht staet hem daer by.*

Seer ghenoechelijk ende kortswyligh voor allen Menschen, ende seer nuttelijck om te weten.

Der sonden loon is de doot. Rom. 5.

t'Amsterdam.

Gedruckt by Otto Barentsz. Smient, Boeckdrucker, woonende op de Reguliers Brede-straet, in de nieuwe Druckery, 1656. in-12. 32 ongecyf. bladen.

Ik heb een exemplaar van dezen druk te danken aan den heer W. Eekhoff van Leeuwarden.

4. *Een Comedia ofte spel van Homulus, daer in betoont werdt wat loon dat de sonde gheeft, enz. t' Amstelredam*, by O.B. Smient, 1661. Van achter dezelfde drukker, maer het jaertal 1656 kl. 8°.

Deze, alsook de volgende, is in het bezit van de *Maatschappy van Nederlandsche Letterkunde*, te Leiden⁽¹⁾.

Blykends deze opgave werd slechts ten jare 1661 de titel vernieuwd voor de exemplaren, die des tijds nog in den winkel des drukkers overbleven, van de uitgave welke vijf jaer vroeger was verschenen.

5. *Een Comedie of spel van Homulus, enz. t'Amst.*, Jacobus Konynenburg, z.j. kl. 8°.
6. *Een Comedie ofte spel van Homulus. t'Amsterdam*, by de weduwe van Gijsbert De Groot, op de Nieuwendijck, 1701. 8°.

Een exemplaar dezer uitgave is in het bezit van den heer J.J. Nieuwenhuyzen, te Amsterdam⁽²⁾

Latijnsche vertaling.

7. *Homulus Petri Diesthemii Comaedia in primis lepida ac pia, in rem Christiani hoīs adprime faciens, Antverpie*

(1) Zie den *Catalogus* D.I, bl. 226.

(2) *Dietsche Warande*, D. II, bl. 86.

VIII

quondam in publico civitatū Brabanticarū conventu vulgariter acta palmamq. adeptā.

Homulus hoc inscribitur comaedia, q. in ea hoīs Christiani vita, et cuiuslibet voluptatis carnalis fugacitas graphice depingitur.

Coloniae, ex officina Iasparis Gennepi, sub intersignio Viri Sylvestris in antiquo foro, ubi et pstant M.D.XXXVI, 12, 28 ongec. bladen.

Op den titel en op het laetste blad, hel wapen des drukkers; achter den titel eene houtsnede verbeeldende een uitgestrektliggend menschengeraemte.

Het boekjen begint met een voorwoord in proza, ter aenbeveling van het stuk, door Christianus Ischyrius⁽¹⁾ waarschijnlijk den vertaler, gedagteekend uit Maestricht 1536 (Trajecti Betasiorum). Hierop volgt een achtregelig vers van zekeren Eusebius Candidus insgelijks tot lof van Homulus.

Vermits de vermoedelyke vertaler Ischyrius te Maestricht woonde, begrijpt men licht waerom hy zijn werk eerder te Keulen, daer hy dicht by was, dan te Antwerpen heeft laten drukken. Die uitgave van Keulen 1536, zal dan welde oorspronkelyke zijn van den latijnschen Homulus. Panzer in zyne *Annales Typographici*, D. VI. heeft ze niet gekend.

8. De titel als boven, doch met minder verkortingen. *Antverpiae in scuto Burgundiae, per Ioannem Steelsium, anno à Christo nato, M.D.XXXVIII*, in-12. 35 blad.

Op de voorzyde van het laetste blad: *Typis Ioan. Graphei*, en op de keerzyde het vierkant vignet van Steelsius, met de spreuk: *Concordia, res parue crescunt*.

9. De titel als de voorgaende, maer zonder verkortingen. *Antverpiae, in aedibus Ioan. Steelsii, anno M.D.XLVI*, in-12, 32 ongecyf. bladen.

(1) Ischyrius, zeker van het grieksche $\sigma\chi\upsilon\rho\zeta$, dat *sterck*, *machtig* beteekent; zoodat die man wel *Sterckae* of *De Stercke* kon heeten.

Op het laetste blad insgelijks: *Typis Ioan. Graphei*, en op de keerzyde het ronde vignet van Steelsius met de reeds opgegevene spreuk.

Deze twee Antwerpsche drukken van 1538 en 1546 bevatten niets meer dan de Keulsche van 1536.

Ik bezit een exemplaar van elk dezer drie latijnsche uitgaven.

Hoogduitsche vertaling.

10. De vroegste druk waervan ik melding vond, is die van 1540 te Keulen, by Van Gennep, aengehaeld door Gervinus.

De opsteller, (waerschijnlijk de kundige boekhandelaer A. Asher te Berlijn), van den kataloog van Heyse, dien ik verder aenhael, twyfelt aen het bestaen der uitgave van 1540, en houdt die van 1548 voor de oudste. Daer echter het oorspronkelyk stuk wel op 1520, zoo niet vroeger, mag teruggebracht worden, en de latijnsche vertaling stellig van 1536 dagteekent, bestaet er geene voldoende reden om aen eenen hoogduitschen druk van 1540 te twyfelen.

11. *Homulus. Eyn schön Spyl, in wölchem menschlichs lebens unsicherheit, und der welt untrew erzeigt wirt, und wie dem menschen in Todt niemant dan seyn Dügd beystaht. Kurtzweilich und nütlich zu lesen. Cöllen b. Jaspar Von Gennep, 1548, 8° met houtsned.*

Een exemplaar van deze uitgave was voorhanden in de Bibliotheek van Professor Dr K.W.L. Heyse, die te Berlijn, den 7 december 1854, verkocht is geworden⁽¹⁾.

In dien kataloog zegt men: *nach dem Lateinischen des Petrus*

(1) *Thesaurus librorum germanicorum soec. XV-XVIII*. Katalog. der Bibliothek des Herrn professor D.K.W.L. Heyse, bl. 48, N° 585.

Dysthemius, iets dat, zooals het uit het boven medegedeelde reeds genoegzaam blijkt, niet juist is, vermits Pieter Van Diest het stuk, niet in het latijn maer wel in het nederlandsch schreef.

Verder wordt dat duitsch boekjen als zeer zeldzaam opgegeven. Ik wil het zeer geerne gelooven, en men zou dit insgelijks op al de drukken van den Homulus, zelfs op de latijnsche, kunnen toepassen.

12. In den zelfden kataloog van Heyse staet er aengeteekend dat Gottsched I, bl. 116, slechts eenen Nurenbegschen druk van 1569 kende. Ik was niet in de gelegenheid om na te gaen wat Gottsched van dit tooneelstuk zegt.

Gent, 8 Juny 1857.

C.P. SERRURE.

Van Homulus

Een schoene Comedie,

daer in begrepen wort hoe in der tijt des doots der menschen alle geschapen dinghen verlaten dan alleene die duecht/ die vlijft by hem/ vermeerdert ende ghebetert/ ende is seer schoon ende ghenuechlijck om lesen.

**Ghedrukt in de Keyserlycke Rijcstadt Nimmeghen by my Peeter van Elzen.
ANNO M.O.LDI.**

Dit zijn die personagien van desen spele:

HOMULUS.

DE HEREMIJT.

JORIEN, } *sijn ghesellen.*

HANS, } *sijn ghesellen.*

PETER, } *sijn ghesellen.*

MELUSINA, *een hoer.*

GOD, DIE VADER.

DIE DOCTOER.

GHERAERT, } *zijn maghen.*

DIERICK, } *zijn maghen.*

RIJCDOM.

DIE DUECHT.

BIECHT.

STERCHEYT.

MARIA TOT JESU.

CRAMBARABUS, } *twee duyvels.*

LARVICULA, } *twee duyvels.*

ZIJN HUYSVROUWE.

HAER MAECHT.

EEN ENGEL.

DIE DOOT.

SCHOENHEYT.

BEKENTNIS.

VERSTANT.

VIJF SINNEN.

MOYSES.

DIE SONDEN.

Die prologhe.

Lof God vader, God soen, God heilige geest,
Wiens gracie si altoos aldermeest
Allen oevericheit, sonderlinc in deser stadt,
Geestelick ende weerlick in dit foreest,
Voorts alle borgeren ende ingeseten plat.
Ick bid u allen, verstaet wel, dat
Ghy doch wil wesen heusch ende stil;
Want ghy sien sult een schoon geestelick spil
Van Homulo, daer doer te verstaen is
Alle menschen, die hier leven na haren wil,

Dach ende nacht op de speelbaen is;
 Daer om met aller ernst mijn raen is
 Dat een yegelijck wil beteren zijn leven,
 Dat den toerne Gods op ons niet en comen
 Als den Homulo tot zijnder vromen
 Geschien sal met suchten ende beven,
 Als hem den engel met der strael doet sneven
 Ende gewaert doer Godts bermherticheyt,
 Dan bedenct hy zijn sondich leven mit leyt
 So lange op hem is die heylsaem roede;
 Maer wanneer dattet op een beteren steit,
 So gaet hi zijn alde gangen met vryen moede,
 Ende en denct niet als die vroede
 Dan te drincken ende hoereren dach ende nacht
 So lange tot dat compt de ellendige doot;
 Dan is't: 'Had ick dit doch te voren gedacht!'
 Hoe wel hem de heremijt goede leeren bracht
 Dat hem zijn sondich leven sal brengen in noot,
 Nochtans veracht, ende heeft laten lopen den cloot,
 Hy heeft hem op zijn gesellen verlaten,
 Voort op zijn vryenden ende op zijn magen,
 Daer op nyemant sich derf saten;
 Want nyemant hem helpen can noch baten
 Dan allene sijn duecht, hoert mijn gewagen;
 Schoonheyt, Stereheynt niet naer hem vragen,
 Noch Rijcdom, Bekentnis, Vijf-sin ende Verstant;
 't Is hem al afgegaen ende hebben hem geplant,
 Dwelc noch dagelies gesciet in alle lant;
 Maer zijn duecht heeft hem by gestaen
 Als een croone boven al bekant;
 Want si is met hem in dat graf geegaen,
 Ende heeft zijn siel bracht al in het hemelsche plaen,

Al in die ewige glorie in Abrahams scoot.
Daerom een yegelic bedencke sich nu ter tijt,
Wan hem der engel op zijn lijf stoot,
Ende waerscout hem als een figure bloot
Dat wi ons allen sollen beteren, hoert mijn belijt,
Dat wi niet en comen in den eewigen strijt,
Daer suchten is ende knersing der tanden,
Dwelc ons solde wesen ter groter scanden;
Also wilt hyer een spiegel aen nemen claer,
Ende nemen 't altijd waer, ghy zijt voerhanden,
Al soldijt binden aen u posten met banden,
Dat wy moegen metten engelen scaer
Comen in der glorien by Godt, den vaêr,
Die ons allen bewaer.

Dat .I. actus.**HOMULUS.**

Waerom en sol ick niet hebben eenen vryen moet,
 Want my 't geluck verleent heeft so groten goet;
 Ick heb alles ghenoech wes mijn herte begheert;
 Ick gelove dat nyemant is meer geluck bescheert:
 Een schoon wijf, kinder ende grote gesint,
 Alles dinc men in mijn huys genoech vint;
 Mijn solder vol korens, die keller met wijn,
 Vol gelts ende golts zijn die kisten mijn;
 Daerom, mijn siel, zijt wel gemoet,
 Gebruyct met vruedchen dijn grote goet;
 Laet u niet verschricken, noch ververen
 Van den die u willen sterven leren,
 Ende seggen: 'Men moet God rekening geven
 Hoe men zijn goet gebruyct in zijn leven.'
 Dat ys vrylick gedacht ende ghelogen;
 Die papen hebben ons sus lange bedrogen.

Dat goet, dat ick hebbe, is doch mijn;
 Waerom sal ick dan verbonden zijn
 God daer af rekeninge te doen?
 Hi heeft wel ander werck in zynen troon.
 Huysvrouw, comt hyer uut tot my,
 Ende hoort wat ick sal bevelen dy.

SUN HUYSVROU.

Lieve man, waerom roept ghy my hier uys,
 Uwen willen hadt ghy my wel gheseyt in huys.

HOMULUS.

Laet coken ende aenrichten op 't best;
 Desen avont wil ick hebben gest.

DIE VROU.

Een wonderlijck man zydy voerwaer
 Dat ghy alle daghe wilt ghest hebben openbaer.

HOMULUS.

Ja, die wil ic hebben, want mi doch ghelust;
 Doet ghi dat al dinck werdt recht toegerust.
 Ghy zijt te vele ontydich ende ghir,
 Daer om ben ick niet geern by dyr.

DIE VROUWE.

Ghy solt over mi niet toernen noch elagen;
 Ick hoer doch wel dat die priesters sagen

Dat tijtlick goet is ons niet ghegeven
 Daerom dat wi sullen in wellust leven.
 Wat wy hier onnuttelijck verdoen
 God sietet al in zynen troon.
 Wi moeten rekenen ten jonexten dach,
 Daer niemant yet verbergen mach.

HOMULUS.

Verschrickt u nu den jonesten dach?
 Ey liever! dat zijnt kinder sach.
 Monicken ende papen die dat leren
 Wolden ons gheern also ververen
 Dat wy hem gaven onse grote goet.
 Swicht, laet ons hebben eenen vrien moet;
 Den jonesten dach blijft noch lange uys.
 Gaet ghy weder in dat huys,
 Ende doet wat ick u heb ghesacht;
 Wi willen vrolijck zijn dese nacht.
 Gaet ende laet backen taerten ende vladen;
 Ick wil gaen mijn gesellen te gast laden,
 Die sullen desen nacht al by ons blyven;
 Met lust willen wy die tijt verdryven.

DIE VROU.

Isset verloren wat ik u sagen;
 Ick sorge ghy sullet noch beclagen.
 Ick wil u ghebot gaen richten uys,
 Ick bid u, compt toch vroech te huys.

HOMULUS.

Wat doet ghy, lieve gheselle mijn,
Dese nacht moet ghy mijn gesten zijn.

JORYEN,

een van zynen gesellen.

Willecoem, Homule, wy hebben eenen frisschen moet;
Halt, drinct, der wijn is voerwaer goet.
Wi willen spelen, brassen ende vrolic zijn,
Ooc niet scheyden van desen goeden wijn.

HOMULUS.

Den wijn my weerlick wel behaecht,
Vele beter daerom die schone maecht.
Joncfrou, Godt geef u eenen goeden dach;
Sal ick bi u slapen desen nacht?

MELUSINA,

een hoer.

Ick wil al doen wat ghy my bidt;
Sit hier by ons ende etet mit.

HOMULUS.

Dat wil ick doen, mijn Melusijn,
Ghi hebt bevangen dat herte mijn,
Desen nacht willen wi verdryven met lost;
Ick wil betalen al wattet cost.

DIE HEREMIJT.

Het sal eener wonen aen desen inden,
 Die sich gemeinlick voer Homulum laet vinden;
 My dunct gans dat is zijn huys.
 Jonckvrou, heet uwen here comen uys.

DIE MAECHT.

Mijn heerscap is nu niet te heym;
 Hi is te wijn, als ick anders niet meyn.
 Onse vrouwe is daerom hier in huys,
 Die wil ich tot u roepen uys.

DIE VROUWE.

Broeder, segt mi wat is u begeer,
 Ende waerom zijt ghi comen heer.

DIE HEREMIJT.

Vrou, nu segt my waer is u man
 Op dat ick met hem spreken can?

DIE VROU.

Ic weet niet waer mijn man is gegangen;
 Segt my die boetscap, ic wilse gern ontfangen.

DIE HEREMIJT.

O vrouwe, een leughen sonder noot
 Brenget die arme siele in den doot.

DIE VROUWE.

Ke, broeder, ghi derft mijn siel niet beclagen;
 Ben ick u schuldich die waerheyt te sagen?
 Mijn man is uut sich te verlusteren,
 Tot zynen gesellen ginck hi spaetseeren.
 Wilt ghy hem hebben so moet ghi hem soeken,
 Ick heb te doen in mijnder coeken,
 An den avont sullen wi hebben vele gest;
 Ick moet sien dat de cock doe zijn best,
 Dat alle dinck wert recht toegericht,
 Ende dat ter eeren gebreke nicht.

DIE HEREMIJT.

Ghi zijt so besorcht voor dat avontmael,
 Ende weet noch niet wie't eten sal.

DIE VROUWE.

Wat segt gi? - Mijn man ende ic met mijn gesinden
 Willen vrolic zijn mit onsen vrinden.

DIE HEREMIJT.

Vrouwe, nu wilt my antwoert gheven;
 Weet ghi dat ghi tot avont sult leven?

DIE VROU.

Waer om niet? - Wi zijn doch sterc ende gezont.
 Ic wold dat ghi swecht ende hielt uwen mont;
 Ic haet dat voerboden met allen sinnen.

HEREMIJT.

Ja, vrou, u sal noch wat vreems bekinnen;
Ic wil besien oft ic dan Homulum can vinnen.

MELUSINA.

Siet, ziet, wat compt daer voor een gast;
Hi ziet al hadt hi die ·xl· dagen ghevast.

HEREMIJT.

So, so, dat is den rechte wech ter hellen;
Ick wil my daerom tot u niet ghesellen.
O Homule, voorwaer ghelooft ghy my,
Een sorghelick leven merck ick aen dy.
Godt den Here ghi niet voor ogen en halt,
Den duvel zydi daer om toegestalt.
Och, waer van compt so een woest leven!
Ende wie sal men die schult daer aen geven,
Anders dan den alderen zijn,
Die in der juecht haer leeren drincken wijn.
Doersneden cleederen moet hy draghen,
Costelike hemden mit golde craghen,
Een silveren degen moet hi hebben vry,
Ende oock een eyghene maecht daer by.
Die roede is te vele aen hem ghespaert,
In allen zynen willen hy getogen wert
Sonder alle Gods vrucht ende tsucht;
Also gaet oock met armen ende ryken
Die haer kinder ooc niet met roeden stryken.

HOMULUS.

Jorien, heeft der duyvel den moninck hier bracht?
 Hi wolde my geern verstoren een goede nacht;
 Ic acht daerom zijn predige gans gerinc.

JORIEN.

Ja, dat predigen is een slechte dinck;
 Wi willen hem gans niet horen sus,
 So laet hi ons in vreden ende rust.

DIE HEREMIJT TOT HOMULUS.

Och, alles gaet ick u van herten gunnen;
 Wan ghi u selfs recht wolt besinnen,
 Ende bedencken wat u nuts weer,
 Ghi solt geern volgen miner leer.

HOMULUS.

Swicht! die niet en sit dach ende nacht bi den wijn,
 Den halt men nu voer een begyn.
 Mijn moeder plach my daertoe te geven gelt,
 Dat ick my sol halden na der werelt.

HEREMIJT.

O, ghy zijt getogen veel te zaert!
 Die roede is zeer aen u gespaert;
 Het sal u voerwaer noch werden leyt;
 Hier namaels sult gi vernemen ander besceit.
 Twyfelt dat u onser Here Godt
 Hertplagen sal sonder alle spot;
 In die helle ten duvel suldi varen,
 Die sal swevel ende peck aen u niet sparen.
 Hebt ghi wel ghehoert wat ick heb ghesacht?

HOMULUS.

Swycht, moninck, ghi hebt my genoegh geplaecht;
 Liever, wat gatet u doch an,
 Wan ick schoon dat mijn verteret han!

BROEDER.

Wilt ghi dan sles brassen en slemmen,
 Ende dijn sondich leven niet bekennen?
 Wilt ghi oock niet varen in hemelrijck,
 Soe moecht ghy vaeren in die hel ghelijck
 Ten duvel ende lyden eewighe pijn;
 Ick hebt u troulijck geseyt die meyninghe mijn.

HOMULUS.

Ick seg u, moninck, pact u van hinnen,
 Aen my en sult ghi doch gewinnen;
 Ich wil mi halden na der werelt,
 Ende leven als het mijn ghesellen ghevelt;
 Het si met boelen, spelen ofte brassen,
 Des avonts oock lopen op der gassen;
 Dat zijn die duechden die ick lere,
 Aen u woort ick mi niet een haer keere.

BROEDER.

O Godt, is dat niet een claghelike sach,
 Dat ick hier niemant bekeren mach.
 Een corte tijt is't hier voorwaer,
 Oft eener alt wort hondert jaer;
 Wat isset meer dan een stont?
 Niemandt weet doch wanneer die doot comt,

Ende ons onghewaerschout grijpt dapper an;
 Heeft dan eene veel goets gedaen,
 Die sal hi voerwaer wel vinden,
 Als ons Sinte Matheus doet vercunden:
 ‘Gheen goet blijft ongeloot, hi spricht,
 Gheen quaet oock ongewroken nicht.’

LARVICOLA,

een duyvel.

Du alder hont, laet af van dijn bellen,
 Ic wold dat ghi aen galgen waer met der lellen;
 Der donder sla u in dijn leeren,
 Ghi wolt mijn kinder gern van my keren.

BROEDER.

Swycht, duvel, gaet uwer straten,
 Denct niet dat ic u den Homulum sal laten.
 God is soe bermhertich ende goet,
 Hy sal haest in die hant nemen die roed,
 Ende Homulum met eender crancheyt straffen
 Op dat hi van zijn zondich leven moet schaffen.

Dat .II. actus.*Godt spreect uut den throon.*

In 't begin sciep ick het menscelic geslecht
 Na mynen godtliken beelde gerecht,
 Op dat hi na mynen wille sol leven;
 Dat paradijs had ic hem tot eigen gegeven,
 Mer die mensch had sich van my gekeert;
 Hi hat goet ende quaet te weten begeert,
 Daer door hi gecomen in grooter noot;
 Hi had verdient den eewigen doot.
 Doen had mi beweucht mijn bermerticheyt;
 Ic heb an my genomen die menscelicheyt,
 Op dat die mensch mach hebben dat leven,
 Daerom heb ick mi selven ter doot gegeven.
 Nu sic ick aff uut mynen hogen throon,
 Hoe 't al was is in 's menschen persoon
 Begeert anders niet dan in wellust te leven.
 Mit aller boesheyt is de mensch omgeven;
 Hy en denckt niet meer op deser eerden
 Dan hoe hy een groot hans mochte werden.
 Gerechtigheit ende alle duecht is vergeten;
 Des menschen ondancbaerheyt en is niet te meten.

O edel siel, gebeeldt na Godt,
 Hoe lang wilt gy sijn des duyvels spot?
 Mach u die lieffde tot my niet trecken,
 Laet u doch der hellen pijn verscrecken;
 Gedenckt hoe ick aen den cruce heb gehangen
 Om u mijns vaders huld te erlangen;
 Maer dijn stenen hert ende ondanckbaerhey
 Brengt u weder in grooter ellendicheyt.
 Ick sic hoe ic goedicheyt meer laet mercken,
 Hoe die menschen meer sijn sonden doet stercken;
 Sy leven sonder eenige sorgen,
 Nochtans en weten sy geenen morgen.
 Hoe ick die roede ende straffe langer spaer
 So wert die menschen boser van jaer te jaer;
 Daer wil ick den menschen nu verscrecken,
 Off ick hen met crancheyt van sonden can wecken.
 Du engel, gaet, geft den Homulo een steke;
 Makes niet te grof dat 't hert niet en breke.
 Stecten met der strael der pestilencien;
 Ic en geven noch niet dootliker sententie,
 Ic wil niet dat der sonder in sonden sterft,
 Liever heb ick dat hy mijn rijck werft
 Doer penitentie ende boet in desen leven;
 Sijn sonden wil ic hem gern vergeven.

Die engel compt uut den troon.

O, is dit niet een ellendich dinck,
 Dat die mensch is soo verhart ende gerinck,
 Ende kent niet Gods goedertireneyt,
 Welc hy so lanc moedelick verbeyt
 Op dat hi sich van der sonden sal keeren,
 Als hem die scrift genoch doet leeren.

Wannet den menschen gaet nae haren willen,
 So leven sy niet so sy billicks sullen;
 Si vergeten Gods ende sins heylichs lyden,
 Dat sollen sy bedencken tot allen tyden;
 Maer die mensch gans niet daer op en acht,
 Hi doet al oft hi Godt belacht,
 So lange tot dat hi compt ter doot,
 Dan bestaet hy ierst te clagen sinen noot.
 O, dat de mensch doch bedenckt hier in desen leven
 Dat hem alle creaturen sullen begeven
 Voerwaer in sijnre meester noet;
 Niemand gaet met hem tot in den doot,
 Alleen moet hi voer den richter staen,
 Syner diener sal gener met hem gaen.
 God sal hem nae zijn verdienst dan lonen;
 Paus noch keyser sal hi dan niet versconen.
 Daer om isset grote bermharticheit
 Want God den sonder hi straft met crancheit,
 Als hy nu oock den Homulo doet,
 Die sal nu crygen eenen anderen moet.
 Nu wil ic mijn godlike boetscap werven;
 Hi sal meinen, hi moet daer aen sterven.

HOMULUS.

O jammer, overjammer groot!
 Van waer coempt mi den herde stoot,
 Een buyle heb ic aen mijnre syden,
 Daer ic aen groote smerte lyden.
 Mijn hoeft doet mi soe wee!
 Sulcke pijn heb ick gehat nie meer.
 Den sloot heft mi geraeckt dat hertz;
 O wee, hoe lijd ic nu so grooten smertz!

HANS,

een zijnre gesellen.

O Homule, wat is't, wat doet u wee?

HOMULUS.

O lieve Hans, flocx tot den doctoer hie;
Segt hem dat hi tot mi come her,
Ick wil hem doen al zijn begeer.

HANS.

Ick wil sien oft hi is in huis,
Oft hi niet en wil, hi moet er uys.

HOMULUS.

O God, dat doch der doctoer quaem,
Ende dese crancheyt van mi naem.
Och, och, mijn crancheyt nempt al tou,
Aen alle mijn lijf heb ic geen rou.
Hoe bang is my, wat noot ic lijdt!
Sidi daer, live Hans? Och, segt mi doch besceit
Oft mi oock der doctoer geholpen can;
Och, och, ick ben een soo crancker man!

HANS.

Daer koemst der doctoer selfs mede.

HOMULUS.

Sijt willecom, her, na u heb ic groot verlangen.

DE DOCTOR.

Den pols is seer swac, hi gaet niet wol,
 Dat gantse gebloet is hitzen vol;
 Ic en can u niet veel troosts geven;
 Ick gelove niet dat gy lange sult leven.
 Schickt na den priester, laet u bewaren,
 Gy sult voerwaer haest van hier varen.

HOMULUS.

O wee, o wee, o wee, o wee!
 Hoe doet my mijn hert so wee!
 Sal ick anders geen troost erlangen?
 Langt my een strick, ic wil my verhangen,
 So come ick van dese martere ende pijn;
 Die hel sal doch mijn herberge sijn!

DIE HEREMIJT.

O Homule, had gy gedaen wat ic u heb geleert,
 So soldet u nu niet zijn soe seer besweert.
 Keert noch weder tot God, den Heeren,
 So sal hy sich tot u oeck keeren,
 Roept hem uut grondt dijns hertzen aen;
 Wy vynden doch genoch geschreven staen:
 ‘Wan sich die sonder tot hem keer,
 Gener sonden wil hy gedencken meer.’
 In syner hant steet doch doot ende leven,
 Dijn gesontheyt can hy u haest geven.

HOMULUS.

O lieve heer, mocht ick werden gesont!
 Ick solde u gerne volgen alle stont,
 Ende doen alle tijt dat gi mi sult heyschen,
 Anders en sult gi van mi niet horen noch vereyschen.

HEREMIJT.

Mijn lieve soen, soe sijt getroost;
 Van dyner crancheyt sult gi sijn verloost.
 Godt heft u tot genaden aengenomen,
 Doer Christum zijt gy daer toe comen;
 Want hy niet wil des sonders doot:
 Hi heeft ons verlost uut aller noot.
 Nu gaet hin na 't ghemack dijn
 In corter tijt sallet beter sijn.

HOMULUS.

Broeder, ic danc u uut gront mijns herten,
 Ic voele nu verlichting mijns smertzen.

DEN HEREMIJT.

O ghi lieve vrienden, wat sal dit werden,
 Weet gi niet dat gi sijt gemaectt van erden,
 Dat solt gi billics betrachten,
 Den dach des Heeren met vlijt verwachten.
 Paus, keyser, coninck, vorsten en heren
 Mogen sich des daechs niet verweren;
 Daer helpt geen gewalt, noch gonst,
 Daer helpt geen wijsheyt, noch const;
 Wan die ure compt, so moet hi daer an,
 Het si jonck oft alt, vrou och man.
 Waer om brast gi doch sus dach en nacht
 Mit swaren sonden en grote pracht,
 Ende brengt u selfs om lijf ende leven?

JORIEN.

Swicht, monic, God moet u die tijt geven,
 Wan ghi noch daer blijft langer staen,
 So sult gy voerwaer slagen ontfaen.

DIE HERMIJT.

Goet vrient, ic hoer, ghi wilt mi slagen,
 Daer om dat ic u die waerheyt sghen.
 In't boeck der godseden gescreven staet:
 'Wie lust totten wijn en vrouwen haet,
 Die wort verleit, ja, al waer hy schoon
 So wijs als coninck Salomon.'
 So ghi mi daer om niet wilt horen
 Wil ick mi oec niet meer verstoeren.
 Aen u is verloren alle mijn leeren,
 Daer om wil ick mi van u keeren.

JORIEN.

Ja, ghi moecht wel gaen uwer straten;
 Niemandt en sal dy hier roepen laten.
 Hans, ic brenge u eenen vollen uys;
 Desen nacht willen niet gaen te huys.

HANS.

Dat selffs is oeck mijn begeer;
 Siet daer waer compt der Homulus heer.
 Hieher, Homule, hoort gy niet!
 Compt hier tot ons, dat's mijn gebiet.

HOMULUS.

Neen, ick heb gelooft ick wil my beteren,
 Hoe wel my die tanden noch tot u weteren;
 Mer ick sorge den lollaert sal my sien.

MELUSINA.

Ey, liever Homule, dat laet geschien,
 Solt gy u van eenen monnick ververen?
 Een beter lesse wil ick u leeren:
 Vasten ende bidden is gantz verloren,
 Daerom heb ick my selffs uutvercoren,
 En wil singen in deser tijt een vrolick liet,
 Geens goets wercks en bedarff men niet.

HOMULUS.

Ja, weet gy oeck daer van, ende zijt een hoer.
 Hebt gy ooe gehoord den nieuwen pastoer;
 Ick bid u geefft my te verstaen
 Wat doch die selve is voor een man;
 Want ick veele van hem heb horen sagen
 Ende over hem groot jammer clagen.
 Hy die ordening der kerken begeert te verkeren,
 Twedracht ende al ongeluck doet vermeren.

MELUSINA.

Hy is geweest eens oordens man,
 Die cap heefft hy uut gedaen;
 Nu is hy sijn eygen apt ende heer,
 Nu mach hy volbrengen zijns vleys begeer.
 Sijn leven is so strenge ende gezwint,
 Dat men hem selden nuchteren vint.

HOMULUS.

Swycht stil, ende laet die saeck bestaen;
 Ick wil nu by u sitten gaen.

Kan ons der geloeff alleen salich maken,
 So sijnt nerren die Gods tornen laken;
 Daer om wil ick na mynen wille leven,
 Ende gelove dat my Godt sal vergeven.

HEREMIJT.

O Homule, hoe sijt gy so vermeten
 Dat gy die straf Gods hebt so haest vergeten.

HOMULUS.

Ey, swych stil, ik can my niet bedwingen,
 Mijn juecht moet danssen en springen,
 Die veych zijn moeten altemael sterven;
 Ick wil noch ierst vruechde werven.
 Ick hoep my sal noch gelingen,
 Frisch ende vrolick willen wy singen.

DIE HEREMIJT.

Och! dit moet God geclaecht sijn,
 Dat niet wil helpen die leere mijn;
 Ick seg u toe, in goeder trouwen,
 't Sal u noch eer yet lanck berouwen.

HOMULUS.

O Melusijn, die schoonste mijn,
 Nu willen wy yerst recht vrolick sijn.
 Ick seg voerwaer sonder eenich seertz,
 Van groote lieffden ontsprunck mijn hertz;
 Wy willen een mael hier om springen,
 Ende laten die papen haer vesper singen.

HANS.

So, so, Homule, vaert gy daer mit henin;
 Al hier wil ick u verwachtende sijn.

Dat .III. actus.*Godt uut den throon.*

Vernempt mijn woert, o menscke kindt,
 Alle staten nu gans verkeert sint.
 Die nu niet liegen noch bedriegen can,
 So sprickt die werlt, hi en sy geen man.
 Der eygennuts alle dinck verkeert,
 Geen vromicheyt nu meer wort geuseert.
 Den joncsten dach is nu doch voorhanden,
 Die teyken bewisen't in allen landen:
 Crijch, durtijt, sterfte ende tweedracht
 Geschiet allenthalven, dach ende nacht;
 Doch nempt uwer gener de saec ter herten,
 Tot u over compt die dootlijeke smertzen,
 Gheen straf den menschen ter herten gaen,
 Als ick aen den Homulo dick heb gedaen.
 Rekening wil ic van Homulo ontfangen;
 Want liet ic hem also zijn leven verlangen,
 Hy solde erger wesen dan een beest;
 Daer om is't nutter dat hi zijn leven verleet.
 Die mensch is op d'eertsche goet geseten,
 Dat mijn goedertierenheyt gans is vergeten;

Waer bistu, Doot, die niemant en spaert?
 Compt hier, brengt Homulum op die vaert.
 Waer blijft gi, gaet voert?
 Gi moet gaen en doen rechtveerdicheyt,
 Langer te vergeven is verloren aerbeyt.

DOOT.

O geweldige schepper aller dingen,
 Ic coem gelopen seer haest ende geringe,
 Laet my verhoren uwer gebodt;
 Ick wilt volbringen, o almechtige Godt.

Godt spricht.

Gaet tot Homulo nu te desen dagen,
 Bregten hier, versaecht u niet van geen clagen;
 Doet zijn siel van 't lichaem scheidt;
 Mijn rechtveerdicheyt wil niet langer beyden.
 Ick heb hem gegeven soonheyt ende groot goet;
 Dat misbruyekt hy in sonden ende hoemoet.
 Rekeninghe wil ick nu van hem ontfangen,
 Laet hem eenen dach niet zijn leven verlangen;
 Segt hem, hy moet huyden bevert gaen,
 Hy moet voer mynen gerechtstoel staen,
 Van zyner meyrschap rekeninghe geven,
 Hoe hy op eerden overbracht hefft zijn leven.

Die doot antwoert.

Wat gy gebiet, almechtige Heere,
 Dat wil ick gerne doen van herten seere;
 Want ick hebbe begeert tot sulcken spil,
 Daerom ick dat werck vrolick aengripen wil.

Nu wil ick gebruyken mynen moet;
 Ick gonne doch den menschen geen goet.
 Nu is my verschenen eenen vrolicken dach,
 Daer in ick mynen wil volbrengen mach;
 Nu wil ick in der werlt gaen regneren,
 Ende al des menschen geslecht ververen.
 Siet met die roede wil ick se wecken,
 Ick wil hen dat hert in't lijff verstecken;
 Si eeten ende drincken nachten met den dagen,
 Die een wil den anderen daer met behagen,
 Mer ick werde haer noch haest bekyken;
 Niemand can doch myner gewalt ontwyken.
 O, ic wil min boetscap tot Homulo werven,
 Die moet desen tegenwordigen dach sterven;
 Siet hoe compt hy so costelijck heer brangen,
 Hy heff na my geen gedachten, noch verlangen.
 Hie, her, Homule, ick sal u wat nieus sagen:
 'Gy en wert niet meer brassen in desen dagen;
 Gy wert noch huyden suchten ende kermen,
 Ick wil u omvaen in mynen ermen;
 Gy denct billick noch langer te leven,
 Gy weet niet dat gy my zijt gegeven;
 Huyden is verschenen dynen lesten dach;
 Gy wert comen in groot ongemach.
 Waer hin, Homule, wolt gy so daer van?
 Mi dunct gy wil ten danse gaen;
 Gy hebt u so costelijc aengedaen;
 Sol men aldus voer den rechter staen?'

HOMULUS.

Hoe vraechdi dat? wat gaet di aen
 Waer hen ick gae oft wat ick haen?

DIE DOOT.

Ick wil dy seggen, hebt gedolt:
 Hoert toe en zijt niet te stolt;
 Ick brenge di een boetschap eens groten heeren,
 Voer waerheyt is geen genuchlicke meere.
 God, die gy niet en hebt begeert oft bekant
 Die hefft my nu tot di gesant.

HOMULUS.

Tot my?

DIE DOOT.

Ja, tot di vorwaer twifelt daer aen niet een haer.
 Ick en segge geen logen noch valsche meren,
 Mijn botschap is van den Heere alder Heeren;
 Al zijt gy zijnder vergeten, als men wael siet,
 Hy vergeet u oeck noch geens menschens niet.
 Niet is te verbergen zynen gotlicken gesicht;
 Hy weet aller menschen gedachten ende gedichten.

HOMULUS.

My dunckt gy hebt met my dynen spot;
 Segt doch wat wil my onse heere Godt.

DIE DOOT.

Ick wil dy seggen, hebt geen verlangen:
 God wil rekeninge van u ontfangen.
 Den dach is vergangen, den avont is hie;
 Gy moet gaen in huys, dy is wel of wie.

HOMULUS.

Gy segt mi van rekenen ende huys gaen;
 Ick can mi dijne niet verstaen.
 Mit God te rekenen ick geen verlangen han;
 Oft ic niet te huys gae, wie leet daer an?

DIE DOOT.

Staet stil, ick sal't u baldt seggen;
 Gy moet dat lichaem van u leggen.
 Gy denkt alle wege hier te leven,
 Dijn meyerscap sult gy over geven.

HOMULUS.

Wat rekeninge oft meierscap sy dy vol;
 Mi dunckt gy sijt van synnen dol.

DIE DOOT.

O Homule, wat mensch sijt gy!
 Gy leeft recht gelijc een swy:
 Gy denkt niet aen dat toecomende leven;
 Met wellust des vleesch, sijt gy omgeven,
 Gy hebt niet meer besorcht of bedacht
 Dan hoe gy moecht hebben dijns gemak.
 Ick seg u soe den rijcken gescach;
 O nar, dijn siel wert Verliesen desen dach.
 Dijn rekenboek sult gy met nemen daer:
 Siet soe dat gy alle saken vyndet claer;
 Van dynen wercken sult gy loon ontfangen;
 Ick en mach u leven niet een dach verlangen.

HOMULUS.

Eylacen, wat wil hier uut werden!
 Sol ick so haest scheiden van eerden?
 Daer is mijn leven niet wel toegestalt,
 Ick heb altijd gehoept te werden alt;
 Mer ick wol gerne weten wie du weres,
 Gy die my so seer ververes?

DIE DOOT.

Die doot, also ben ick genant,
 In allen steden wael becant.
 Ick vrese noch spaer niemant op eerden,
 Al wat leeft dat moet my te deel werden.
 Gy moet van stonden aen met my gaen,
 Het is noch genade dat ick so lange blijf staen;
 Gaet voert die rekening vuilick aenvangen;
 Het en helpt niet, hebt geen verlangen.

HOMULUS.

O verscrickelike doot, zijt gy so na bi my,
 Ick heb my noch niet bereyt tot dy.
 O doot, laet my noch een tijt langer leven;
 Golt, silver, ende wat gy wilt, ick wil dy geven!

DIE DOOT.

Homule, hier helpt niet weenen oft kermen,
 Ick wil my over dy toch niet ontfermen.
 Golt, silver, noch eenig eertsche goet
 Mach niet ontwijcken mynen rechtverdigen moet.

Ick en aensien niet den keyser noch geen prelaet;
 Daer om is op eertsche goet geen toverlaet.
 O Homule, waer ick te betalen mit eertsche schat,
 Ick had die werlt lang tot eygen gehat.

HOMULUS.

Wat sal ick beginnen, ick en weet geenen raet!
 Sol ick nu leeren sterven? ick sorch het zy te spaet;
 Mijn rekeninge is duyster ende onclaer;
 Och, ic sorch ick werde comen in grooten vaer!
 O God, scepper hemels ende der eerden,
 Wat sal van my arme mensch nu werden!
 Mocht ick noch leven een cleynen tijt,
 Ic wolde mi aller sonden maken quijt.
 O doot, wilt mi noch een tijt lanc sparen,
 Dat ick mijn arme siel bet mach bewaren,
 Ende mijn rekeninge can maken claer,
 Dan wil ic gern mit gaen, ja ic voerwaer.

DIE DOOT.

Het en helpt geen roepen, noch screyen,
 Gy moet mit sonder langer te beyen;
 Niemand mach u verlossen uyt mynen ermen,
 Ic en vrage niet na kyven oft karmen.

HOMULUS.

Wanneer ic die rekenscap heb gedaen,
 Sal ic dan wederom te huys gaen.

DIE DOOT.

Neen, Homule, dat en can niet sijn;
 Na die rekeninge volcht die loninge dijn.

HOMULUS.

O barmhertige Vader, almachtich ende groot,
Troost mi nu in deser grooter noot.

O Doot, mach niemant met my gaen daer,
Die mijn rekeninge helpen maken claer.

DIE DOOT.

Ja, waer hier yemant dies wol aenvangen;
Maer niemant sal daer seer nae verlangen.
Gaet voort, ic mach niet langer beyden,
Van Godes wegen moet lijf ende siel sceiden.
Dit leven is u geleent ende niet gegeven,
Daer van sult gy God nu rekening geven.
Dit leven ende alle eertsche goet seer groot
Verliest die mensch, als compt die doot.

HOMULUS.

O wee, ic heb mi hier voer niet gehoet!
Al mijn betrouwen was al op dat eersce goet.

DIE DOOT.

Homule, ic en can u niet meer gewagen;
Het is te spade nu te beclagen.
Gy sollet gedacht hebben in uwen leven,
Daer om heeft u God sin ende verstant gegeven;
Narren zynt die haer penitentie sparen
So lange tot si van hier moeten varen.
Ic vrage niet wanneer die mensch is bereit,
Ick coemp, 't si hem lief ende daer toe leyt.

HOMULUS.

Och, God van hemel, waer mocht ic vlien,
Dat ic deser groter sorch afquaem met dien!
Och, lieve Doot, laet mi noch leven cenen dach,
Dat ic mijn rekeninge oversien mach!

DIE DOOT.

Homule, neen dat en wil ick niet doen,
Is't niet genoeg mit dit lange sermoen.
O, wat heb ick menigen dat leven genomen,
Die so lange tijt niet mochten overcomen;
Dit is dijn lesten dach daer op sijt bedacht.
Ick wilt vertrecken tot in die nacht;
Daer tusschen maeckt claer u saken;
Gy condt noch wel een genedigen rechter maken.

Dat .III. actus.**HOMULUS.**

Op eerden niemant onsaliger zijn mach
 Dan ick, arm mensch, op desen tegenwordigen dach.
 O wee, dat ick ye wert geboren!
 Ick sie nu wael mijn leven is nu verloren.
 Ick ben noch mijn rechte alder niet overcomen,
 In myner joncheyt wert ic van hier genomen.
 O hemel, o sternen, o groote noot,
 Ho weinich heb ic bedacht den doot.
 Alle mijn leven heb ick met vreuchden overbracht,
 Met boelen, met spelen, dansen dach ende nacht.
 Dat geluck hefft my altijd aengelacht,
 Ende my tot veeler sonden gebracht.
 O werltlijke lust, o lieffde blijnt,
 Hoe verderft gy so menigen menschen kijnt,
 Daer God so willich leet voer den doot,
 Die comen doer u in eewiger noot.
 O vader in hemel, had ick dit bedacht,
 Doen ic dijn vrient ende diener heb veracht.

Och, had ick my tot gesteliken leven gegeven,
 Dat sol my nu comen wel even.
 Och, had ick aengetogen eenen grauwen rock,
 Ende waer so geweest der werlt bock.
 Och, had ick in der tijt sterven geleert,
 So ware ic nu ter tijt niet so seere verveert.
 Wat helpt nu mijn roepen ende geclacht,
 Den dach lopt hin oft hy wort wech gejacht;
 Ic sie nimant die my troost in myner noot,
 Alle vrientschap is uut, wan compt die doot.
 O hemelsche vader, wat sal ick doen
 Die son verloopt, het is haest noen,
 Ic wil aen mijn gesellen soecken troost,
 Oft ic uut deser noot moecht werden verlost.
 Ick gelove niet dat zy my sullen affslaen;
 Ick hoepe zy sullen altzamen met my gaen;
 Sy sullen my geene bede versagen,
 Sulcke vrientscap hebben wy tzamen gedragen.
 Desen dach heb ic van hen niet vernomen:
 My verwondert dat harer geen is komen;
 Daer om wil ic gaen sien wat si maken,
 Oft ic aen haer troost conde geraken.
 Daer comen si her, och, si hebbens goet lachen;
 Mer si en weten niet van minder sachen:
 Live geselle, sijt willecoem, God groet u,
 Al desen dach heeft mi verlangt nae u;
 Ic wol rechtevoert nae u zijn gegangen;
 Alle mine troost heb ic aen u gehangen.

HANS.

Weest ooc gegroet, geselle goet,
 Ic sie aen dy, gy hebt groten onmoet;

Dat gy so lang blijft te huys is ons vermaen,
Gi sijt verstoert, segt mi, wie heft u gedaen.

HOMULUS.

Daer om ic troere sijn geen kinder saeken,
Lieve Hans, mi en lust niemant te bescimpen oft laken;
Dat ic dat minst heb gedacht
Dat sal mi comen desen tegenwoerdigen nacht.

HANS.

Wat ongeluck heeft u sus verslagen?
Gy sijt so bleeck, wilt mi doch sagen;
Ick wil u helpen, hebt goeden moet,
Ic ging wel met u in den doot.

HOMULUS.

Gy segt wel, gy sijt liefhebbens weert;
Mijn hert is my soe seer besweert.

HANS.

Hebt goeden moet, hoert hier tot my,
Ick wil mijn leven laten by dy;
Wie hevet u gedaen, ic wilt wreken,
Al solde ic daer om doot werden gesteken.

HOMULUS.

Gy hebt voerwaer eenen getrouwen moet;
Ic versie mi tot dy ooc alles goet.

HANS.

Wat moet oft goet, ondeck mi die saken,
Ic solde daer haest een einde af maken.

HOMULUS.

Oft ick dy schoon wol sagen,
Ic sorge, gy solt werden verslagen
Dat gy u wert sceyden van my;
Daer om, lieve gesel, ick dancke dy.

HANS.

Wat solde ic niet halden mijn toesegeen;
Ic liet mi liever in stucken leggen.

HOMULUS.

Gy sprect eerlijc ende broederlich;
Ick heb ooc anders niet bevonden dich.

HANS.

So sult gy my ooc bevinden voert an.
Segt mi doch, wie hevet u gedaen?
Siet met den scrijfmes heb ic twe slapen geleit;
Dijn viant wil ic also doen, dat si vry geseit.

HOMULUS.

Mi twifelt niet aen dijnre manheyt;
Och, mocht ic u toenen danckaerheyt!

Dijn troistelicke woerden uut vrien herten
Verlichten een deel mijns groete smerten.

HANS.

Hebt vryen moet, laet swaermoet driven,
Wert niet gelijc die clappachtige wyven;
Denct gy zijt een jonck sterck man,
Ende hoe u gaet wil ick ooc by staen.

HOMULUS.

Lief gesel, gy en suit mi niet doen vergevens;
Gont God noch een cleyn tijt mijns levens
Ick wolt verdienen tot allen stonden
Die trou, die ick aen u nu heb bevonden.

HANS.

Swycht stil, wat verdiene oft vergellen!
Sijnt wy niet altijd geweest gesellen?
Hy en is niet voer een vrient te halten,
Die in der noot de vrientschap laet calden.
Segt my toch uwen noot, ontdect my u,
Ick blive by u tot allen tyden.
Solt heymelick sijn, ick wilt verhelen lyden;
Het zy rooven, dootslaen, moorden of stelen.

HOMULUS.

Lief Hans, doer de liefde die ic tot u dragen,
Wil ick u mijn noot ende lyden clagen.

Desen morgen quam tot mi een bode
 Uutgesant van den almechtigen Gode;
 Ick moet reysene en verre oncondige wech
 Nu desen nacht, en wet niet wech noch stech.
 God wil rekening van my, synen ontfanger,
 Ende vertoeven eenen dach niet langer;
 Daerom, lieve gesel, wilt my nu niet laten,
 Ende gaet met my die oncondige straten.

HANS.

Sult gy die reise bestaen desen dach?
 Voerwaer dat is een groot ongemach.
 Ic heb geloeft te bliven by dy;
 Mer die reise wil niet behagen my.
 Die wech is my of dy niet becant,
 Wy mochten comen beyde in laster ende scand.
 Die reise voerwaer my niet aen en staet;
 Daer om wil ic daer op nemen mijn beraet.

HOMULUS.

O lieve Hans, wat salt nu werden!
 Ic sie nu wel, het en is geen trou op erden.
 Sijn die scone woorden so haest vergeten,
 Die gy u so hoochlic nu had vermeten:
 Gy en wolt my niet laten in gener noot,
 Gy wolt toch oick gaen met mi tot in den doot.

HANS.

Ja, voerwaer dat had ick gedaen;
 Ic wil nochtans geen oncondige wech gaen.

Segt my, want ic die reise aennaem desen dach,
Segt my, wanneer ic weder comen mach.

HOMULUS.

Weder comen daer en wil niet af werden,
Het en is geen reyse te voet noch te peerde;
Wy moesten varen doer een gans wilde zee;
In deser werlt en comen wy nummer weer.

PETER.

Voerwaer, so is 't met mi, ic moet u sagen,
Ic beve wanneer ic der zee hoir gewagen;
Oyc, dat my over al doet ververen,
Als ic hoor, so en is daer geen wederkeren.
Segt doch waer sult gy bliven in 't lest,
Ende wie is die bode geweest?

HOMULUS.

Och God, ick sta alleen in der noot!
Die bode is geweest die allendige doot.

PETER.

God segen mi, lieve gesel, wat hoer ic sagen;
Ie heb den doot gevreesst al mijn dagen,
Solde ic mi selven in sijn handen geven?
Neen, lief gesel, my lust noch langer te leven.

HOMULUS.

Och, nu sie ic wel ic ben bedrogen;
Alle vrientscap is nu van my gevlogen;

Mijn hopen is op een riet gesadt;
Is dit dat gy my geloeft hadt?

PETER.

Het is waer ic heb u trou toegeseit,
Mer doe en hebben wi op geen sterven toegeleyt.
Wilt gy yewarts gaen boelscap bedryven,
Ic en wol voerwaer niet van u blyven,
Oft wolt gy erghent dansen gaen,
Dat wolde ic gherne met dy bestaen,
Of dat wy t'samen gingen quinqueleren;
Daer en wolde ick my niet voer ververen.

HOMULUS.

Gy hebt voerwaer gesproken recht
In die saken zy dy een gescickt knecht,
Waer men zal eten, drincken ende vrolick zijn,
Men behoeft niet te scoeren den mantel dijn.

HANS.

Vaert wel, lieve geselle mijn,
In die reyse ick wil dijn geselle niet zijn;
Gy en sult niet soe wel connen singen
Dat gy den vos tot den craen wert bringen.
Wilt gy te Romen off te Jherusalem gaen,
Oft wilt gy yemant dootslaen,
Ick wil u sonder twyvel by staen,
Mer den oncondigen wech moet gi alleen gaen.

HOMULUS.

Lieve Hans, gaet gy dyner straten?
 Ick mercke wel dat gy my wilt verlaten.
 Gy hebt nu vergeten alle geselschap;
 Oic in den noeden bekennt men waerachtige vrientscap.

HANS.

Gy wolt my gern brengen uut deser stat;
 Adieu, gesel, ic versake dy, ic bin dijre sat.

HOMULUS.

Och, lieve gesellen, hoort doch noch een wort,
 Ic bid u, gaet met my tot aen de port.

PETER.

Neen, gesel, niet soe veele als een voet,
 Nu ick mercke dat gy sterven moet;
 Mer had gy noch langer moegen leven
 So had ick u om geen dinck begeven.
 Nu wil u die heere Jesus geleyden;
 Vaert hin, ick wil my van u sceyden.

HOMULUS.

Jorien, du lieve geselle mijn,
 Wilt gy dese reyse mijn gleitzman zijn?

JORIEN.

Waer hin? dat moet gy ierst sagen;
 Is't een reyse te sceppe off te wagen?

Weet gy van sconen vrouwen eenich besceit
Daer toe bin ick van stonden aen bereyt.

HOMULUS.

Ja, nae occidenten sullen wy gaen;
Compt hier, wat blijft gy daer staen?
Deser wech is aller menschen gemeyn,
Niemant uutgenomen, hi zy groot off clein.

JORIEN.

Wat sullen wy daer bestellen;
Vinden wy daer noch meer gesellen?

HOMULUS.

Ja, wi en sullen daer niet sijn alleyn;
Daer is die groot geacht als die cleyn,
Daer halt God gericht na recht,
Daer is die heer als die knecht.

JORIEN.

Nu sege my, lieve Homule, dat is mijn begeren,
Wanneer sullen wy wederom te huys keren?

HOMULUS.

Van huys gaen en heb ic niet vernomen;
Wy en sullen niet weder hier comen.

JORIEN.

Lieve gesel, so moecht gy wel varen alleyn;
Ick blive by mynen gesellen in't gemeyn,
Ende hebben goede dagen so lang als ic can,
Soect vry eenen anderen geleytsman.

HOMULUS.

Dese gesel is altijd geweest vol ydelheyt;
Van joncheyt aen heeft hy gebruyct scalcheyt.
Voer gener boveryen is hy verveert;
Dat hebben hem sijn alders in sijn joncheyt geleert.

JORIEN.

Hebt gy lust onduecht te vertellen,
Dat en solt gy niet doen van uwen gesellen.
Van u ende uwen leven sulstu sagen;
Mijn boerden gi niet voer mi sult dragen.

HOMULUS.

Och, dit is seer crancke vrientscap;
Siet hoe verliest hem alle mijn geselschap!

Dat .III. actus.

Ic was mijn dage niet soe gans alleyn!
 Och, dit denckt alle menscen groot ende cleyn;
 Ic heb nu bevonden dat niemant is te betrouwen.
 Op scone woorden der menschen en is niet te bouwen.
 Daer ic alle mijn troost op hadde gesat,
 Die achten op mi nu niet een loveren blat.
 Gisteren ende noch in corten tyden
 Comen sy tot my gegaen ende geryden;
 So condt ic mijn vrienden niet al getellen.
 Een ieghelijc wolde doen sijn lijf voer my stellen;
 Mer so ic nu troost van hem sol begeren
 Wilt haerder gheen tot my keren.
 Solde men eten, drincken ende vrolick zijn,
 So wolde my een iegelick die naeste zijn.
 Wat sal ick nu doen? wat sal ick nu beginnen?
 Ick weet wel, mijnre wert daer innen;
 Ick wil aen mijn maegen soeken troost
 Off ick doer haer moecht werden verloost.
 Waer zijt gy, mijn vrienden ende maegen?
 Compt hier ende hoort alle mijn jammerlic clagen.

DIERICK.

Hier zijn wy, dijn maegen; wat is dijn clagen?
 Ic sach dy soe troerich niet alle mijn dagen.
 Segt my dijn lyden; hoe is 't gestalt?
 Ic wil 't verdriven met gelt off met geweld.

GERAERT.

Homule, wat is di gesciet?
 Verberget voer dynen maegen dijn liden niet;
 Want het is eerlick ende natuerlick
 Dat eene maege den anderen is troostelic.

HOMULUS.

God danck u, lieve vrienden mijn,
 Mijn herte is vol drucks ende sware pijn,
 Ick moet voer Gods gericht reysen van deser nacht,
 Ende rekening doen, dat is mijn geclach.

DIERICK.

Sult gy met God rekening bestaen,
 Segt mi doch, hoe sal dat toe gaen.

HOMULUS.

Van gedachten, van woerden, van wercken ende al mijn leven
 Moet ic den Heere huyden rekening geven;
 Daer om is mijn vruntelicke bede tot dy
 Dat gy mit gaet ende helpet my.

DIERICK.

Daer 't my niet en joockt, ick my crouwe;
 Nu help u God ende Onse Lieve Vrouwe!
 Denckt gy dat ic mit daer sal gaen?
 Voerwaer ic en derres niet bestaen.
 Ic wil u wel segghen hoe ic meynen,
 Daer en sal niet helpen kermen noch weynen.
 Ic sorge dat spel wert sich so maken,
 Dat ic niet wel van daer sol connen geraken.

GHERAERT.

Mage, ic wil di mijn meyninge oock saghen;
 Ic wil mi beraden noch xiiij daghen;
 Op die saken moet men sich wel bedencken;
 Het en is geen reise als oft men ginc uut schencken.

HOMULUS.

Mage, ick en heb gheen tijt te beraden;
 Den dach gaet wech, het wert seer spade;
 Segt my gans dijns hertsen gront;
 Waer dijn hert is, daer is ooc dijn mont.

GERAERT.

Mage, vaert hin daer di God geleiden;
 Ic merc wel dat gi van hier moet sceiden.
 Het is mi noch niet gelegen mit te gaen;
 Ick sorge wi en verdens mit eeren niet bestaen.

HOMULUS.

O schepper hemels ende der erden,
Wat sal doch mijnder gewerden!
Ick ben verlaten van vrienden ende gesellen.
Nerren sint die troost op menschen stellen;
Mer wat sal ick nu doen oft beginnen!
Ick wil mi bedencken ende gaen daer binnen
Oft ick conde crigen eenighen troost,
Dat ick uut deser noot mocht werden verloost.

Dat .V. actus.**HOMULUS.**

Op een ende en can ick niet lange rasten;
Ick heb bedacht op mijn besloten casten,
Daer in is ghelegen mijn ertsche goet seer groot,
Oft mi dat niet conde helpen uter noot.
Dat heb ick lief gehat boven al,
Daer om dattet mi nu billicks bistaen sal.
Waer bistu, mijn rijckdom ende scat,
Die ick altijd soe lief heb gehad?

RIJCDOM.

Hier leg ic besmet ende besloten,
Dat heft den armen lange verdrotten.
My verderft die roest ende de motten,
Des sisi van recht weert te bespotten.

HOMULUS.

Compt hier, laet my dy aensien;
Mi sal doer u goet geschien.

RIJCDOM.

Goeden raet en heb ic noyt ghegeven;
 Ick verdrive vele commers in desen leven.
 Hebt ghi verborgen eenige ertsche dingen,
 Dat wil ick beteren haest ende singen.

HOMULUS.

Het is anders, daer om wilt mi verstaen,
 Ic moet huyden pelgrimagie gaen,
 So mi is comen een wrede ende verscrickelyke bode,
 Uutgesant van den almechtigen Gode,
 Hoe ic di heb gebruyct ende al mijn leven;
 Daer van sal ick huyden rekeninghe gheven.
 Ic bid dy gaet mit mi daer;
 Want gelt can alle dinck maken claer.

RIJCDOM.

Ginge ic met, dat en waer niet goet,
 Gy sult selve met brenghen een roed,
 Daer di die richter met werd slaen;
 Want grote sonden hebt gy doer mi gedaen.

HOMULUS.

O Rijcdom, wat is dit voer een besceyt!
 Heb ic gesondicht, dat is mi leyt.
 Ic heb di vast lief gehat in mijn leven,
 Daer om solt gy mi nu niet overgeven.

RIJCDOM.

Homule, gy hebt my te veel lief gehat;
 God is vertoernt op u, ic segge u dat.
 Wat helpt mi lief te hebben boven maten;
 Wanneer die doot comt moet men mi doch hier laten.

HOMULUS.

Dat ghi srect, dat is leider alsoe;
 Mijn gheweten srect ooc selfs daer toe.

RIJCDOM.

Hoe heb ic so menigen daer bi gebracht;
 Want so haest dat geluck een aenlacht,
 So denct men niet dan op wellusticheit;
 Dan gedenckt men niet aen toecomende leit;
 Dan can men niet genoch gedencken
 Wat gemack, wat kost, wat dranck men den lichaem sal scencken,
 So dat van eten ende drincken meer verderven,
 Als Salomon sprickt, dan van den sweert sterven.

HOMULUS.

O, hoe is der menschen verstant so blijnt!
 Dit sol men dencken wan wi gesont sint.

RIJCKDOM.

Ey Homule, hebt verduldicheyt in desen saken,
 Ic wil dijn vrienden oock rijck maken,

Wan gy daer van bist, dat en can niet liegen.
 Ic werder dier noch wael meer alsoe bedriegen,
 So ick oock heb gedaen voer diner tijt;
 Drinc noch eens, eer gi minder wert quijt.

HOMULUS.

Wech van mi, du ontrouwe beest!
 Hi en is niet wijs, die sich op u verleest.

RIJCDOM.

Ha, ha, nu moet ic lachen dattet sal clincken,
 Wilt gi dat nu eerst overdincken?
 Ick hope het si nu te spade;
 My waer leet dat u geschiede genade.

HOMULUS.

O, ghi alder booste serpent,
 Nu gaet dat u der duvel schent.
 Verblijt ghi u in mijn ongeval?
 Gi sijt vorwaer bitter dan mirre ende gal.

RIJCDOM.

Wat clacht ghi nu dat ick bitter si?
 Ick bin doch soeter dan enich romany.

HOMULUS.

Met uwer soeticheit scenct ghi venijn;
 Dat doet ghi nu aen mi wel schijn.

Ic heb u lief gehat boven alle dingen;
Nu wolt ghi my gern tot verderfenisse bringen.

RIJCDOM.

Ghi en sijt niet die ierst, ghi en sult der lest niet sijn,
Dien ic met honich scenc dootlik venijn.
Vaert du hin, ick blive noch hie;
Na uwen wercken u loen gescie.

DIE VROU.

Beyt, man, wat sal werden, dit is abuys
Dat ghi den scat laet dragen uut den huys.

HOMULUS.

O vrou, laet mi hen bruken desen dach;
Want morgen ick des niet besien mach.
Ic moet desen dach een sware reise bestaen,
Ende ick can niemant vinden die mit wil gaen.

DIE VROU.

Man, mi dunct ghi bestaet te dolen;
Wilt gi nu reisen? gi hebt doch bevolen
Dat ick liet cocken ende aenrichten op 't best;
Desen avont wolt ghi hebben vele gest.

HOMULUS.

O lieve vrou, mijn gestery is volbracht,
Ic moet sterven eer lijt desen nacht.

Ic bin nu verlaten van alle creatueren:
 Niemand wil met mi besueren;
 Daer om, lief wijf, is mijn vrintlick bedt tot dy
 Dat gy doch in der reyse wilt bliven by my.

DIE VROU.

Wat segt gy, man, wilt gy u geven in der doot?

HOMULUS.

Ja, lief vrou, dat moet sijn, mi can niet helpen gelt oft golt.

DIE VROU.

Solt gy dan sterven desen dach?

HOMULUS.

Och ja, langer ics niet vertrecken mach.

DIE VROU.

O lief man, nu moet u Godt bystaen!
 Ic voerwaer daer met u niet en gaen;
 Ick sorge voer den doot meer dan alle dinghen;
 Ick sal u eerlick laten begraven ende besingen,
 Ende spinden ende doen wel den armen,
 Op dat sich God over u siel wilt erbarmen.
 Mijn lief man, God, de heer, wil u geleyden;
 Mijn herte doet my wee, wy moeten scheidten.

HOMULUS.

O rijckdom! hoe hebt ghy my daerby gebracht.
 Grote liefde heb ick op dy gelacht;
 Doer u is lijf ende siel verloren!
 Wee my! dat ick ye was geboren!
 O wee! o wee! ende ymmer ach!
 O wee der alre swaersten sacht!
 O wee der anxst ende grote noot!
 Sy di daer, di bitter grimmeger doot!
 O overster toerniger tieran,
 U gestalt verscricet vrou ende man.
 O doot, ghy steelt dat leven my;
 Het en helpt ghein vlien noch bidden tegen dy!
 Is aen dy gheen barmherticheit?
 Sydi altijt in bitterheit bereit?
 Wat helpt mi nu dat ick byn rijck?
 Waer mit sal ick mi ghenieten mijns edelen stammen,
 Ende dat ick heb een so groten namen?

DIE DOOT.

Wel hier! vel hier! ghy moet daer van!
 Gheen adel ofte goet u gehelpen can.
 Hier en is gheen langher vertrecken meer;
 U en hulpt gheen ghewalt noch weer;
 Daer om maket niet te lanck, gy moet met my;
 Geen dinck op eerden mach helpen dy.

HOMULUS.

O doot, gy wilt my doen gewalt!
 Och! gy overvalt my vele te balt!

Och! verscoont noch huyl des levens mijn,
Tot ick mijn sond tegen God beweyn!

DIE DOOT.

Waer om hebt gy niet dat langhe gedaen?
Voort! voort! gy moet terstont met my gaen!
Hebt gy noch niet beweint die sonden dijn?
So sult gy eewich verdoempt sijn!

HOMULUS.

Fy u, gy snode boose werelt!
Altijt heb ick gedaen na u gevelt.
Gy hebt my geleyt op goeden waen;
Nu moet ick alleen in nooden staen.
Mit my dinget nu die bitter doot;
Hy siet niet aen mijn gelt of goet.

DIE DOOT.

Ick can niet langer beyden,
Wilt gy niet gaen, so willen wi u leyden,
Waer sidi sund maect u hier by,
Ende siet oft dit niet dijn diener sy;
Langt her den strick, helpten brengen hin.
Her uut der hellen, die sijn daer in,
Bewaert den wech ende die strael even;
Moyzes compt ende sal dat ordel geven.

MOYSES.

Wie is die, die daer ghebonde steit?
Aen hem merck ick groot claeg ende leit.

DIE SUND

antwoert.

Die heft minen willen stets volbracht,
 Ende dijn gesetten altijd veracht;
 In aller wellust des vleys gelevet,
 Noyt nae den ewighen leven gestrevet.
 Alle goede wercken heeft hy verspot,
 Altijt sich versellet met onnutter rot.
 Moyses, ghi moet hem teken aen
 Wat goeder wercken hi heeft gedaen.
 Dat ordel Gods lese ick hem voer;
 Ic wil opsluiten der hellen doer,
 Wilt hem oick daer in helpen heven;
 Dat is der loon, die ick can ghegheven.
 Op eerden geve ick hem silver ende golt;
 Der doot is ghewis der sonden solt.

MOYSES.

Hoor, menschen kint, wat ick u vrage,
 Hebt ghy oick ghebeden alle dage?

DIE SOND.

Ja, gevloect ende gesworen als een heyd!

MOYSES.

Dat sal u voerwaer werden leyd!
 Condi dan oick u tien gebodt,
 Die ons gaf onser here Godt?

DIE SONDEN.

Ja, caerten ende terlingen kent hy seer wol;
Aller ondeucht ende scalcheyt is hy vol.

MOYSES.

Condt ghy oick niet beden die tien gebodt;
Hoe meint gy dat gy staen sult voor Godt?

DIE SUND.

Ey, swycht! hy en weet niet wat Godt is.

HOMULUS.

Och, waer ick noch een cleyn tijt gewis!

MOYSES.

Nu hoert die tien godtlijcke gebodt:
Gy sult geloven ende aenbeden eenen Godt,
Ende sult hem oock hertlijck betrouwen.

DIE SOND.

Ja, sijn troost was op gelt gebouwen!

MOYSES.

Gy sult niet vloecken tot eniger stont;
Gods naem niet nemen onnuttelick in dijn mont.
Den vierdach mit sond oft aerbeyt niet breken;
Dijn sond bewenen ende Gods lof spreken.

Dijn alderen ende overheyt sulstu eeren,
 So sal God dijn leven ende goet vermeren.
 Gij sult niet doden, slaen noch scelden;
 Boesheyt sult gy met goedaet vergelden.
 Aller oncuysheyt sult gy oerlof geven,
 In kuyslicker reynicheyt sal staen dijn leven.
 Gy sult niet stelen, oick niemant bedriegen;
 Betalen, loven, niemant scenden of beliegen;
 Teghen niemant sult ghy valsch tuychnis geven,
 Ende geen dinck tegen rechtveerdicheyt streven.
 Gy sult dijns naesten wijf niet begeren,
 Dan Gods genaed, ende wilt ebreec ontberen.
 Gheen vreempt goet gy niet begheren sult;
 Met arbeyt sult gy't winnen en hebben gedult.
 Hebt ghy oick op eerden also gheleift?
 Sond, doot, duvel, des tuichnis geeft!

DIE SOND.

Hy heft des geens ghehalden, dat seg ick vry.

DIE DUVEL.

Waer men predickte daer wol hy niet by;
 Wat ick hem conde raden dat dede hy.

DIE DOOT.

Daer om nu in die hel sal varen hi,
 Daer hy sal sitten wel werm ende heten;
 In genen badt en can hi beter gesweten.
 Hy can niet beden noch die ghebot,
 Met Gods woert heeft hi ghespot.

In hoererye wolde hy stets leven;
 Nu willen wy hem loon daer na geven.
 Moyses, segt dat ordel hier!
 Der duvel wacht met groter begier.

MOYSES.

Des wil gi niet gehalden hebt Gods ghebot,
 Dan daer mit ghedreven dijn spot;
 Sijt woest mit wercken ende woerden gewesen.
 Hoort toe, ick wil dat ordel lesen:
 Vervloect si die niet alle woerden des wets vervullet!
 Dat hi daer nae doet, ende alle volck sal spreken: amen!

SOND, DOOT, DUVEL, seggen: amen! amen!

DIE DUVEL.

Wael op, wael op, ende haest daer van;
 Die hel moet hi doch ontfaen.

DIE SONDEN.

Nu siet, dit is der sonden solt,
 Oft mi schoon yemant meer dienen wolt,
 Den wil ick oock sulcken loon gheven;
 Flucks door steect ghi hem af dat leven.

HOMULUS.

O God in den hemel, ontferm doch mijnre
 Na der onmetender bermherticheyt dijnre!

HEREMIJT.

Och, daer om helpt wat, her Jesu Christ,
Ghy die daer een trouwer helper bist.

DIE DUVEL.

Loopt haest wie daer lopen can!
Ick wil niet waken op desen man.
Die buet wil ick liever liggen laten
Al midden hier op deser straten.

HOMULUS.

O bermhertige heer Jesu Christ,
Want gy der sunder verlosser bist!
Compt my te hulp, ontferm doch mijn!
Verlost my doch uut deser pijn!

DIE HEREMIJT.

Wie ist die daer so sere screyt?
O Homule, sydiyt? gy had seer na te lange gebeyt!
Siet gy niet wat die sond richt voer jammer an?
Op dat dit bedachte een elcker man
Men sal haer niet so ruym ende stat geven;
Want sy brengt den mensche om siel ende leven.
Ick wil u niet dijn benden op loesen,
Hoet dich voort an van allen boesen,
Van duvel ende der sond sult gy ledich sijn;
Mer die tijtlijcke doot moet gestorven sijn.
Het is verloren dat gy voel lang wilt beyden;
Gy vint niemant die u sal geleyden;

Daer om moet gy tot dyner doecht gaen,
Sonder twyfel sal sy dy bystaen.

HOMULUS.

Och, hoe fijn heft zy my daer by gebracht!
Groote liefde heb ick aengelacht;
Mer ick sie dat u niet is te betrouwen;
Daer om op Gods barmherticheyt wil ick bouwen.
O God! schepper aller creatueren!
Wie sal my, arme mensche voert stueren!
Ic merke wel, het is met mi haest gedaen.
Alle mijn cracht begint my te ontgaen;
Ick wil my noch eens bedincken,
Ende mijn hoeft in mijn handen sincken,
Oft ic noch conde vinden eenigen raet,
Hoe ick mocht comen in Gods genaed.

Dat .VI. actus.

Het is verloren dat ick lange beide;
 Ick vinde doch niemant die mi geleide.
 Ick wil nu tot mijnder deuchden gaen;
 Wie weet, die mocht my noch wel bistaen.
 Ick sie haer wel; maer sy en can niet staen;
 Hoe sal si dan so verre connen gaen!
 Nochtans wil ic't versoecken, het ga hoe't wil.
 God groet u, mijn Deucht, hoe sijt ghi so stil?

DEUCHT.

Hier ligge ic ellendich, cranck ende mistelt,
 Myner litmaten en heb ic geen gewelt;
 Dat heft dijn sundich leven gedaen.
 Wat begeert ghi dat ghi tot my compt gaen?

HOMULUS.

Mit vele ellenden bin ick ontfangen.
 Och, lieve deucht, aen u laet my troost erlangen.

DEUCHT.

Homule, dijn liden is my wal becant;
 Ghy moet nu varen in een ander lant,
 Ende hoe ghy hebt gebruiet dijn leven,
 Daer van sult gy desen dach rekening geven.

HOMULUS.

Och, lieve duecht, dat is leyder waer!
 Daer om bid ic, gaet doch met my daer.

DUECHT.

Ic en can op mynen benen niet gestaen;
 Hoe sal ick met u dan connen ghegaen?

HOMULUS.

Och, reine joncfrou, wat is die sake, segt mi dat,
 Dat gi sijt so seer cranck ende mat?

DUECHT.

Des behoefte ick niemant te dancken dan di;
 Want gi en had u niet willen keren tot my.
 Siet hoe dijn rekenboeck is ghestalt;
 Het schijnt of 't waer hondert jaer alt.

HOMULUS.

Ontferm doch myner, o godlijc wesen,
 Hier can men niet een letter gelesen.

O edel duecht, van God gestift,
Ic hope niet dat dit si mijn geschrift!

DUECHT.

Voerwaer dit geschrift is dijn,
Dat is aen mynen gangen wel scijn.

HOMULUS.

O werdige duecht, o troost der armen,
Laet u mijnder groter ellende ontfermen!
Ic bin verlaten van geselschap, vrienden ende goet seer groot;
Och, lieve duecht, troost my in deser grooter noot!

DUECHT.

Homule, dijn ellendich screyen ende kermen
Maect dat ic mi over u moet ontfermen.
Ic wol u gern tróosten ende bystaen;
Mer ic can niet een voet voort gaen.

HOMULUS.

Och lieve duecht, condt ghi mi dan niet geraden,
Hoe ic mocht comen in Gods ghenaden?

DUECHT.

Ja, Homule, hoe wel ic bin vast seer swach,
Onghetroost en mach ick u niet laten noch in onghemach.
Ic heb een suster, die heet Bekentnis,
Die can u helpen, dat is gewis.

BEKENTNIS.

Homule, dijn trou geleytsman wil ic zijn;
 Ic wil helpen claer maken de rekeninge dijn.

HOMULUS.

Nu scijnt die son, nu crijch ick moet;
 Nu wert my weder werm mijn bloet.
 Ic seg danck den almechtigen Gade,
 Ick hope te vercrygen genade.

DUECHT.

Gi sult nu mit mijnder suster gaen,
 Die sal u helpen dijn rekeninge bestaen;
 Dan werd ic gesont ende come daer by,
 So gaen wi dan totten rechter vry.

HOMULUS.

God die danck u in eewicheyt;
 Nu is vergangen mijn hertzen leyt.
 Ick bin nu getroost boven maten,
 So ic mercke dat ghy my niet vilt laten.

BEKENTNIS.

Homule, wy willen hier niel langer beyden;
 Gaet voorts, toe die biechte wil ic u leyden,
 Die sal u reynigen van aller misdaet;
 So compt ghi in Gods genaedt.

HOMULUS.

Van herten gern, mer niet allein;
Compt, wijst mi waer is biecht te heim.

BEKENTNIS.

Si woent in den huys der salicheyt;
Alle sondaers te troosten is sy bereit.

HOMULUS.

God wil mijn rouwich herte aensien;
Na syner bermherticheyt moet mi gescien.

BEKENTNIS.

Dit is vrou biecht, seer vel te voet;
Doer haer ghi genade vercrigen moet.

HOMULUS.

Sijt gegroet, scoen lelien bloem,
Rukende recht als die rosen scoen,
Ic kniele voer u met berou myner sonden,
Helpt mi aen God bermherticheyt vinden t'allen stonden.
Bekentnis heb ic hier met mi gebracht,
Lieve joncfrou, sterven moet ic desen dach;
Rekening sal ic voer God doen, dat is waer,
Ick bid u, helpt haer maken claer.

BIECHT.

Homule, dijn rouwich herte is my wel becant;
 Die wijl ghy mijn suster Bekentnis hebt by der hant,
 Hebt goeden moet, sijt wel getroost;
 Van allen anxst suldy werden verloost.
 Ick geve dy een cleinnoot dat God aengenaem is,
 Ende dat die sonde te verdryven bequaem is;
 Dit is dat verdienste Christi Ons Heren.
 Siet met die roede sult ghy die sonde van u keeren;
 Mer, o Bekentnis, wil hem nu niet verlaten,
 Behalt hem doch in der rechter straten,
 So werd dan sijn deucht weder gesont,
 Ende dar niet van hem sceiden tot eeniger stont.
 Homule, voer alle bewaert u voer mistroost;
 In corter tijt sult gy werden verlost.
 Roept God aen uut gront dins herten,
 Volbringt dyne penitencie, keert u aen dynen smerten,
 Bekentnis, lieve suster mijn,
 Ghi moet nu oeck altijt bi hem sijn.

BEKENTNIS.

Ick wil ghern doen, laet mi ghewerden;
 Ick wil hem dryven wie een karman sijn perden.

HOMULUS.

God wil my troest ende genade geven,
 Dat ic penitencie doe voer min sondich leven.
 Hoewel die roeden sijn scerp, noch wil ic's beginnen;
 Van berou brant mijn hert van binnen.

BEKENTNIS.

Homule, hoe soere u wert, gy moet volherden;
 Voer cleyn arbeyt sal u groot loon werden.
 Boven al troost u in Gods goedertierenhey,
 Die wil allen sondaren tonen bermherticheyt.
 Om des sondaren wille is hy geboren;
 Van den viant liet hy hem oec bekoren,
 Hy bekent wel die menschelijcke crancheyt;
 Daerom is hi geneicht tot bermherticheyt.
 Ghy moet u oec tot Marien weynden,
 Die can u helpen tot een goeden eynde.
 Gy sult haer dijn noot ende jammer clagen;
 Si can niemant bermherticheyt versagen:
 Si toont den soen haer borst ende herte,
 Die soen den vader sijn wonden ende smerten;
 Den vergeeft die vader die sculd ende pynen,
 Want sulcke teeken die liefde bescinen.
 Homule, daer om keert tot haer dat herte ghy,
 So wert sy haer dan oec keeren tot dy;
 Want si is die moeder der bermherticheyt,
 Alle bedroefde herten te troesten bereyt.

HOMULUS.

Sijt gegroet, coninginne des hemels ende der eerden,
 Wie tot u vliet can niet verloren werden;
 Ic coem tot u in mijns herten bereyt;
 O Maria, toont aen mi bermherticheyt.
 O werde arcke Gods, daer David voer spranck,
 Bescermt my huyden voer des duvels stanck!

Niet verlaet mi in myner lester noot:
 Huyden moet ick stryden mit den wreeden doot.
 O Maria, stort in mi godlijcke genade,
 Versmaet mi niet, al come ic seer spade;
 Gesellen, vrienden ende goet hebben mi verlaten;
 Bedruckt verslaghen bin ic boven maten.
 O Maria, alle mijn troost sette ic aen dy,
 Dyne bewaringhe bevele ick mi.
 Aensiet mijn bitter wenen ende kermen,
 Met dinen kinde, wilt mi versoenen ende ontfermen.

MARIA tot JESU.

O soen, den sondaer te troosten can ick niet laten,
 Die verdwaelden moet ick bringhen op die rechte straten.
 Gedenct dat ghi mi tot een moeder hebt vercoren;
 Wie mi aenroept en laet die niet sijn verloren.
 Laet den sondaer ghenieten mijnder joncfrouwelijcke borst,
 Die gy gesogen hebt na dijns hertzen lost.
 Sluyt op den scat dijne bermherticheyt,
 Ontfanct alle die haer sonden zijn leyt.

JHESUS tot MARIA.

Mijn werdige moeder uutvercoren,
 Dijn gebet mach nimmer sijn verloren.
 Ghy sijt der werelt een morgen-sterne;
 Doet wat ghi wilt, ick hoer u gherne.
 Alle, die eeren ende aenroepen dynen namen,
 Sullen haer voer mijn gericht niet scamen;
 Si sullen voer des duvels list genesen;
 Ic wil haer spysen met minen godliken wesen.

BEKENTNIS.

Homule, nu sal dy noch werden goet raet;
 Wie Mariam te vrunde heft die compt nemmer te spade.
 Doet nu abstinencie, nu eest noch tijt te verdienen;
 Vreest geen pyne noch bloedige striemen.

HOMULUS.

O broet der engelen, o guedicheyt groot,
 Nedercomende uut dijns vaders schoot
 In den joncfrouwelijcken lichaem Marien,
 Op dat gy mi sondaer van sonden wolt vryen;
 Waer sal ic vergelden die bermherticheyt!
 Ja, mi en is niet dan sonde ende gebreckelijcheyt.
 O eewich troost ende hopen der ermen,
 Over mi, arme sondaer, wilt di ontfermen!
 O vader, ontfanct weder dijn verloren scaep!
 Ick bekenne dat ick verschult hebbe, ick armer knaep;
 Ick bin niet weerdich te heten dijn kint!
 Laet my doch als een diener huerlinc sint.
 Bekentnis langt my heer die roeden;
 Dat weeldich lichaem wil ic doen bloeden,
 Dat heeft mi tot velen sonden gebracht,
 Het heft gebruickt grote wellust dach ende nacht.

BEKENTNIS.

God die niet en wil des sondaers doot,
 Die gheve dy een stercken moet,
 Dat gy hier also wilt bereyden,
 Dat gy hier nacmaels van hem niet en wilt scheidten.

Twivelt niet, so den sondaer sijn sonden sijn leit
 Is God tot bermherticheit altijt bereit;
 Die hem betrouet sonder eenich bedriven,
 Die mach nummermeer verloren bliven.

HOMULUS.

O vader, in ewicheit wilt bi mi sijn!
 O God, soen, vergeft die sonden mijn!
 O God, heilige geest, doer uwe genade
 Wil ic doen penitencie, hoewel het si spade!
 Nu, vleisch, ontfanct vry straf, die ghy sijt weert,
 Voer die sonden die ghi altijt hebt begert;
 Ghi hebt mi ghebracht in Gods toern ende groot noot;
 Aldus wil ics u lonen, eer mi wech nimt die doot.
 O broeders, alsus sol men dat lichaem castyen,
 Op dat ic mijn siel van pynen mach vryen.
 Straft haer sonden in desen leven;
 So wil sy u God gherne vergeven.

DUECHT.

God sy gedanekt met alle hemelsche heer;
 Want nu doet Homulus mijn herten begeer.
 Doer sijn penitencie werken bin ick nu gesont;
 Dat sal hi genieten tot deser stont.
 Ick wil nu van hem nummermeer sceiden;
 Ick wil hem voer God, den heer, geleiden.
 Hoe wel sijn rekening wilt vallen swaer;
 Doer my sal sy nochtans werden claer.

BEKENTNIS.

Homule, verblijt u uut gront dijns herten,
 Laet nu vallen alle bedroefnis ende smerten;

Dy naket nu vreucht ende alle salicheyt,
Die heeft overschenen Gods goedertierenheyt.

HOMULUS.

Bekentenis, getrouste boven al,
Wat is dat ick my so verbliden sal.

BEKENTNIS.

Dijn deucht, die te voren cranck was,
Is nu gesont ende wel te pas;
Also haest gy u tot penitencie hebt bereyt,
Doen verliet sy alle ongeval ende crancheit.

HOMULUS.

Van blyschap moet ick wenen, ick can nau spreken;
My dunct mijn hert van blyscap wil breken.
Nu wil ick mijn lichaem noch meer castyen;
Des wil dat mijn duecht daer van sol gedyen.

DUECHT.

Homule, uutvercoren pilgrim ende stercker helt,
Sijt vrolijk wy willen behalden dat velt.
Nu sijt gi gecleyt met dat brulofs cleit,
Die glorieerende vreucht is u bereyt.
Doer u penitencie bin ic nu gesont;
Daer om wil ick by u sijn tot allerstont.
Gi sult u in Gods bermherticheit sencken,
Hy en wil uwer sonden niet gedencken.

HOMULUS.

Sijt gegroet, mijn eenich hopen,
 Uut vreuchden geven mijn ogen waterdopen.
 My verblijt nu meer u tegenwoerdicheyt
 Dan alle der werlt genucht ende wellusticheyt.

BEKENTNIS.

Laet af het slaen, werpt wech die roede;
 God die is van natueren also goede
 Dat hy aenctric eenen goeden willen,
 Een rouwich herte can synen toern haest stillen.
 Trect aen dit cleet tot dinre salicheit;
 Et is een teken der oitmoedicheit,
 Dat selve is God seer aengeneem,
 Ende oec dat vleesch tot maniere bequeem.

HOMULUS.

Lieve Bekentnis, hoe heet dit cleet?
 Ick sie wel, het en is genen boeler bereet.

BEKENTNIS.

Dit is dat blinckende cleet der penitencie,
 Sconer dan purper in Gods presencie;
 Wanneer die sondaer dit cleet aentrect
 So wert alle 't hemelsche heer verweect.

DEUCHT.

Homule, versmaet niet dit cleyt;
 Mijn suster Bekentnis heeft u bereyt.

HOMULUS.

Ick wil gern aentrecken dit cleit der penitencien;
 Ick hore, het is werdich grote reverencien,
 Om dat dit cleet mynen richter so wel behaecht.
 Nu willen wy aenvangen die reyse onversaecht,
 Lieve Deucht, segt my doch, bid ic u voerwaer,
 Oft mijn rekeninge nu is al claer.

DEUCHT.

Ja, Homule, u saeck is nu seer goet;
 Alle dijn rekeninge is claer, hebt goeden moet!

HOMULUS.

Lof, eer ende danck, o almachtige God der bermherticheyt.
 Die my ellendich doet so grote ontfermherticheyt!
 Nu bid ick u, lieve Deucht ende Bekentnis, alle beiden,
 Dat gy doch niet van my wilt sceiden.

BEKENTNIS,

Homule, wilt vreuchde bedryven;
 Wy willen stantaftich by dy blyven.

DEUCHT.

Eer wy ons tot der vaert bereyden.
 Moeten wy noch meer personen geleiden.

HOMULUS.

Lieve Deucht, ic wil gern volgen uwen rade;
 Segt my wie sy synt, het wert spade.

DUECHT.

Dijn Verstant, Stercheit ende Sconheit
Sollen billics oec met dy lyden lief ende leit.

BEKENTNIS.

Dijn .v. sinnen moeten oec mit gaen,
Ende u in dijnre rekeninge oec bystaen.

HOMULUS.

Willen sy mit, dat is mijn begeer;
Nu, segt my, hoe crygen wy se heer.

BEKENTNIS.

Roept se al met haren namen,
Sy sollen u volgen al te samen.

HOMULUS.

Verstant, Stercheyt, Sconheyt ende .v. sin,
Compt hier buyten, anders wil ick niet van hin.

STERCHEYT.

Hier sijn wi, Homule, tot uwen dienste sijn wi bereit,
Waer gi toe wilt, 't si te lief of te leit.

DUECHT.

Homulus moet reisen sorchlicke straten,
Hy begeert dat wy hem niet en verlaten,

Alsoe lange dat sijn rekening is gedaen;
Nu segt ons of gy met wilt gaen.

SCHOONHEYT.

Ick wil u geven een goet bescheyt,
Waer Homulus wil, bin ick altijd bereyt.

VERSTANT.

Homule, wy willen alle by dy sijn,
Ons sal niet scheiden vreucht oft pijn.

HOMULUS.

O almogende God, geloeft moet ghi sijn!
Ghi doet my nu dijnre genaden schijn.
Dat dese trou geselschap wil by my bliven,
Dat sal ick uwer goedertierenheyt toe scriven,
Eerwerdich Verstant, genuchlike Schoonheit,
Liefde ende .v. sin, wonderlicke Stercheit,
Ombevleete Deucht, Bekentnis schoon,
Die sware reyse wil ick willichlijck doen.

STERCHEYT.

Compt onversaecht, ick wil u bystaen
Te water, te lande ende waer ghy wilt gaen.
Wi willen niet vreesen slaen noch kyven;
Met deser hellebaert wil ic alle vianden verdriven.

VIJFF SIN.

Homule, wilt ghi doervaren die werelt wijt;
Ick wil u by sijn tot aller tijt.

SCHONHEIT.

Homule, ick wil u oick niet verlaten;
Al sold ic daerom doot blyven opter straten.

VERSTANT.

Homule, die reise sal sonder mi niet geschien;
Mer ghi moet gehert sijn ende voer u sien.
So willen wy al van u niet scheiden,
Ende u nae uwen wille gheleiden.

HOMULUS.

Nu hoort, mijn vrinden, met uwen raet
Make ic mijn testament; want het is te spaet;
Half mijn goet geve ick den armen,
Op dat sich God mijnder wil ontfermen;
Dat ander geve ick mynen partyen;
God laet hen tot salicheyt gedyen.

BEKENTNIS.

Nu hoort, Homule, wat ick wil gewagen,
Ghi sult gaen totten priester ende u beclagen.
Ontfanct dat lichaem des Heeren,
Den heiligen olie van herten begeren;
Dan sydi bewaert voer allen leyde.
Gaet hin, wi twe willen u verdeyden.

.V. SIN.

Ja, Homule, dat doet boven al,
So een goet Christen mensche doen sal.

Geen keiser, coninck, hertoch noch grave
 Is der have des minsten priesters gave.
 Si maken uut broot, vleesch ende bloet Ons Heeren;
 Den wech der salicheyt si ons oye leeren.

HOMULUS.

Mijn hert begeert oic dat heilich sacrament,
 Dat sal mijn troost zijn in mijn leste ent.
 Ic gae totten priester met oitmoedicheyt,
 Ende clage dien mijn leyt met bitterheyt.

.V. SIN.

Ja, Homule, dat is wel gedaen;
 God laet u tot een goet einde gaen.
 God heeft de priesters geboden te eeren;
 Sy sullen die menschen van sonden keeren.
 God heeft se oyc zijn stathalders gemaect;
 Wee, die den priesterlicken staet versaect!
 Al wat die priesters binden ende ontbinden op der eerden
 Sal gebonden ende ontbonden werden.
 O priesterlicke staet, alder eeren weert,
 Dwaes is hi die geen priesters begeert!
 Doen God van deser eerden wolde varen
 Beval hi Petrum sijn schapen te bewaren.

BEKENTNIS.

Het is waer den priesterlicken staet is aller eeren weert;
 Mer si en doen niet dat Godt van hen heeft begeert;
 Als hy aen den cruyse sterf voer ons den bitteren doot,
 Doen vercocht hy niet die genade voer eertsche goet seer groot;

Mer nu vercoopt men die provenen, ick swyge sacramenten,
 Als hoender, gansen ende ander enden;
 Sy hebben eenen eet gesworen, reyn te leven;
 Tfi, met aller ondeucht sijn haerder vele omgeven!

VIJFF SIN.

Ick hope, God sal die ondeucht van hen keeren;
 Wy sijn haer gelijcke wel schuldich te eren.
 Wy moeten volgen haer leere ende niet haer leven,
 Voer haer sullen wy God geen rekeninge geven.

BEKENTNIS.

Die waerheit te spreken kan ick niet laten;
 Het si hoe 't wil dat gaet zijnder straten.

LARVICULA.

Crambarabe, waer compt ghi heer,
 Ende na wat lant is dijn begeer?

CRAMBARABUS.

Van onsen vorsten ben ick hier gesant
 Om te besien hoe 't staet in dit lant.

LARVICULA.

Dit lant gans naer mynen willen stelt;
 Segt my doch hoe onser Homulus helt.

CRAMBARABUS.

Homulus die brast dach ende nacht;
Den gecruysten Galileer hi gans veracht.

LARVICULA.

Siet toe dat hy sich van ons niet en went;
Ick hoorde huyden hem clagen zijn ellent,
Wy hadden hem gebonden ende gevangen;
Met dies quam daer een lollaert gegangen,
Ende oick noch twee christen wyven;
Doen moest ick wijcken, ick en cost niet langer blyven.
Als ick weder op die plaetze quam,
Den moninc noch Homulum ic niet vernam.

CRAMBARABUS.

Wat segt ghi, sal ons Homulus afstaen?
Ick gelove eer helle ende eertrijck sollen vergaen.
Niet te min compt naerder hier by;
My dunct dat hy hier in der kercken zy.

LARVICULA.

Eens menschen stem hoor ick door de wend;
Luistert oic dat u Belzebub schend.

CRAMBARABUS.

Wapen, nu ende tot allen dagen!
Het is Homulus, ic hoor hem sijn sonden clagen.

LARVICULA.

Och ja, dat had ick wel gedacht,
 Als ic die christen wyven by hem sach!
 Noch hoep ick niet Homulus zy de man;
 Hi heeft ons so menigen trouwen dienst gedaen.

CRAMBARABUS.

Wapen, ons geschiet gewalt ende onrecht!
 Homulus heeft sich gebicht ende is berecht!

LARVICULA.

Alle ongeluck moet u met hem bestaen!
 Wie duyvel hiet u van hem gaen?
 Ick wil gaen ende dat Lucifer clagen;
 Dan suldi al te dapper werden geslagen.

CRAMBARABUS.

Wat, Larvicule, wilt ghi mi ongeluc maken?
 Bin ick alleen schuldich in die saken?
 Den gecruisten Galileer heeft ons dier vele meer genomen;
 Sol ick daerom in ongeluck comen?

LARVICULA.

Ja, Homulus was u gegeven te bewaren;
 Daerom sal men aen u geen slagen sparen.

CRAMBARABUS.

Wat quelt ghi my sus met slaen?
 Zijt ghi so stolt, compt my naerder aen.

DUECHT.

Homulus compt, hy heeft voldaan;
 Comt ende laet ons hem teghen gaen.
 Die tijt te reysen is hier na by;
 Eenieghelick sie dat hy wel bereyt zy.

HOMULUS.

O God, nu is getroost alle mijn gemoede;
 Ghi hebt mi gespijst met u godlike goede.
 Gi, lieve vrinden, ic ben van herten vrolich,
 Dat ic u alhier sie teghenwoerdich.
 Op dit cruys legt u hende,
 Ende compt met my aen mijn leste ende.
 Die eewighe God moet my geleyden!
 Gy, lieve vrinden, wilt doch nu van my niet scheyden.

STERCHEIT.

Homule, sorch niet, ick wil by u blyven,
 Gelyc als handen ende voeten bi dynen lyven.
 Ic gelove dat gy weder compt in dit lant,
 Ic gelove u, halt op eyn hant.

VERSTANT.

Het en can u also qualick niet gaen,
 Ick sal u altoos bistaen,
 Al waert ooc in den afgront der hellen,
 Noch wil ick mijn lijf voer u stellen.

BEKENTNIS.

O, wat een sware reise moet Homulus bestaen!
Den wech syner voervader moet hi gaen.

STERCHEIT.

Homule, sijt niet vervaert noch versaecht;
Siet aen mijn lijf hoe u dat behaecht.
Ic hebbe so stercke aderen ende beinen;
Alle vianden wil ic verdryven allein.

HOMULUS.

Och, de dootsweet bric my uut met geweld:
Handen, voeten ende al min bloet wert my calt;
Ic voele dat mijn leven is gedaen.
Lieve vrunden, wilt doch nu niet van mi gaen;
Mijn reyse sal nu seer haest sijn gedaen.
Siet in dat graf sal ic liggen.
Daer in moet ick werden tot erden;
Dan sal ick haest vergeten werden.

SCHONHEIT.

Wat, Homule, wilt gy in dat gat gaen?
Dat en is voerwaer niet wijslijc gedaen.

HOMULUS.

Al wat op erden heeft dat leven
Dat sal der erden weder werden gegeven.

SCHOONHEYT.

Wat sol ick my also bederven?
Quaem ick in dat gat, ick moste sterven.

HOMULUS.

Ja, Schoonheyt, om sterven eest gedaen;
Alle ding moet ick achterlaten onder son ende maen;
Mer my is een goeden troost gegeven;
Hier boven sal ick in ewicheyt leven.

SCHOONHEYT.

Homule, ghi moet seer wel connen callen,
Wan ick met u in dat gat sol vallen
Alle geloefden ende toesegegen wil ick versaken;
Vaert hin, by God, den heere, moet ghy geraken.

HOMULUS.

O Schoonheyt, wilt ghi also haest afstaen?
Ghi hebt toch een eet gesworen met te gaen.

SCHOONHEIT.

Ick bin doof, ic hoore niet wat ghi wolt;
Ick en sage niet om silver noch golt.
Dat graf heeft my so gans verveert,
Daer om heb ick my van u gekeert.

HOMULUS.

Ick heb geglorieert in mijnre schoonheit.
Nu ziet hoe ontrouwelijck zy by my deit;

Si vliet van my oft sy werde gelaecht,
 Dat merct die aen u selfs behaecht.
 Niemand derf op schoonheit verlaten;
 Als die doot comt, gaet sy haerder straten.

STERCHEIT.

Homule, dit spel wil my oic niet behagen;
 Daerom wil ic u mijn geselschap afsagen;
 Ick gae niet voorder met in dat gat.
 Adieu, Homule, ick bin dijnre sat.

HOMULUS.

O Stercheyt, wilt ghi u dan van mi scheyden!
 Wie sal my dan den verren wech geleyden?

STERCHEIT.

O Homule, dijn reyse is vele te swaer;
 Voer dat gat grouwelt op 't hoofd mijn haer.

HOMULUS.

O Stercheyt, wilt een clein tijt by my bliven,
 Ende helpen mijn grote bangicheyt verdriven.

STERCHEIT.

Ick en doets niet, dats cort af;
 Mi grouwelt vele te seer voer dat graf.
 Meint ghi mi so in dat gat te versmoren!
 Nutter ware mi dat ghi niet waert geboren.

HOMULUS.

Wilt ghi my so mijn geloofte holden?
Ghi seit, geen liden van mi u sceiden solden.

STERCHEYT.

Al had ick dat ten geilighen gesworen,
Ick versake u, solde ick doer u sijn verloren.
Ons geselschap ende vrinschap moet nu sceyen,
Al solt gy oec uwen navel uut screyen.

HOMULUS.

O Stercheit, in u en is gen stantafticheit;
Die u betrou, hoe gans wert hi verleit!

STERCHEIT.

Ghy sijt alt genoch alleen te gaen;
Het ware scande dat yemant met sol gaen.
Ick hebbe u nu verre genoch geleyt;
Dat ic sus verre bin gegan, dat is my leit.

HOMULUS.

Lieve Stercheyt, wilt u niet toernen noch verstooren;
Gy en sult van mi een vort niet meer horen.

STERCHEIT.

Rust dijn hoofd ende maect u bereit;
Gy moet in't graf, het si dy lief oft leit.

HOMULUS.

O Stercheit, hebt gy mi also haest gelaten;
 Schoonheit ende gy meet mi met eender maten.
 Op u had ic alle mijn hopen gestalt;
 Nu laet gy my in lyden seer menichfalt.

VERSTANT.

Homule, ick wil mi nu oock verliesen;
 Gy moecht wel eenen anderen geleytsman kiezen.
 Al waer dat graf met gold beslagen,
 Nochtans liet ic mi daer niet in dragen.

HOMULUS.

O Verstant, o Verstant, is dit nu recht,
 Dat gy mi versaectt, mi arme knecht!

VERSTANT.

Het is verloren dat gy lang roept: Verstant!
 Mi dunct die doot is naby der hant;
 Daer om wil ick my van hier maken;
 Weenen wort hier beter coop dan aen 't lachen geraken.

HOMULUS.

Vliet doch niet also, compt naerder hyr by,
 Ende besiet hoe dat graf ghestelt sy.

VERSTANT.

Wat sol ick naerder comen by dat graf;
 Ic waer daer liever hondert mylen af!

Als ic hoer noemen, verscrict al mijn bloet;
 Sol ic dan besien? Neen dat en waer niet goet.
 Homule, ic wil nu hier niet langer beyden;
 Adieu, vaert hin dat u God moet geleiden.

HOMULUS.

O coninck des hemels, nu is 't al gedaen,
 Dat roer is wech, dat scip moet haest te gronde gaen.
 Schoonheit, Stercheit ende mijn Verstant
 Sijn daer van dan; die doot is naebi der hant.

.V. SIN.

Homule, ic wil minder vrouwen nae gaen,
 Blive ic langer, si sol mi bekyven oft slaen.

HOMULUS.

O, vijf sin, wilt also niet callen;
 Ick hope niet dat gy my wilt afvallen.

.V. SIN.

Denckt gy dat ick bi u sol bliven allein,
 Als u alle mijn gesellen verlaten gemein.
 Si doen oft sy sagen vuerige draken;
 Niemand wil hem den graf naerder maken.
 Gelooft my, ick sal mi bat besinnen;
 Laet af biddens, aen mi en sult gy niet gewinnen.

HOMULUS.

Wilt gy mi altesamen afstaen?
 O God van hemel, so moet ick alleen gaen!

DUECHT.

Neen, Homule, gy en sult niet gaen alleyn;
 Ick wil met, ende dijn siel maken reyn.
 Die mi te vrunt maeckt in sijn leven,
 Den wil ic ooc in den doot niet overgeven.

HOMULUS.

O .v. Sin, waer mit heb ic verdient aen dy,
 Dat gy u niet ontferms over mi.

.V. SIN.

Roept wat gy wilt, ic wil niet hoeren;
 Ick wil gaen te huys ende sluyten alle mijn doeren.

HOMULUS.

O, edel Duecht, verlaet toch niet mi, ermen!
 Ic sie wel niemant en wil minder ontfermen.

DUECHT.

Homule, gy sult geen twifel hebben an min,
 Hebt goeden moet, ic wil niet sceiden van din.
 Set u vri op mi een vast betrouwen,
 Die mi te vriende heeft die en derf niet grouwen.

HOMULUS.

Nu sie ic dat sie alle op een ijs bouwen,
 Die iemant anders dan die deucht betrouwen.
 Ic sie niemant dan mijn deucht bi mi staen;
 O Bekentnis, wilt gy ooc van mi gaen?

BEKENTNIS.

Neen, Homule, ick wil u niet begeven;
Dijn siel si erst in den eewigen leven.

HOMULUS.

Danc heb, Bekentnis, din costelic woert,
O wee, mijn hert moet breken, ick voel wel ick moet voert,
Neempt aen my exempel al die dit hoort en siet;
Meret hoe alle ding, besonder min deucht van mi vliet.

DUECHT.

Al wat die mensche lief heft op erden,
Verliest hem, wan hy ter erden sal werden:
Scoonheyt, Starcheyt, ·v· Sin ende Verstant,
Si verswinden als den schijn aen die want.
Van alle siner vrinden isser geen gevonden,
Die hem trooste in des doots stonden.

HOMULUS.

O mensche, nempt spiegel oft exempel aen mi,
Ende laet die werelt niet langer bedriegen di.
Betrouet niet op Starcheyt of op geen vrient,
Als die doot coempt verswint als die wint.
O coninck der engelen, o moeder der bermherticheit,
Staet mi by dat ick van den duyvel niet en werde verleyt!

DIE DOOT.

Duyvel, hoe staeghet? Hoe staen die saken?

DUIVEL.

Ghy solt my wel rasent ende uutsinnich maken;
 Ghy haddet vertoegen te lange dijn beveil;
 Dat sal my schaden Homulus siel.

DIE DOOT.

Ick wolt langhe volbracht hebben mijn beveil;
 Mer gy ginckt lopen vele te snel.
 Die moninck die ons soe hadde verveert;
 Ick ghelove die heeft den Homulum van u gekeert.
 Ick sie oock twe vrouwen by hem staen;
 My dunckt daerom derft ghy niet naerder gaen.

DIE DUIVEL.

Ja, zynt dat der galilcetsche Jesus wert gheboren
 Heb ick ende ghy groote gewalt verlooren.
 Soe haest als hy aen den cruyse werdt gehangen
 Weerdt onser ghewalt ende cracht ontgangen.
 Die moninck droech zijn bildens aen zijn staff;
 Had ghy oock niet soe haest gheweeken aff,
 Dan te naerder willen wy ons by maken;
 Het is tijt dat gy uutrict dijn saken.

DIE DOOT.

Sijn hert wil ick hem affsteken behend,
 So hast die ure is gelopen ten end;
 Mer my dunckt ghy sult hier niet vele halen,
 Hy hefft Godt zijn siele nu bevalen.

DIE DUIVEL.

Neen, ick en wil noch niet van hier gaen;
 Wie weet hoe hy aen 't eynde sal bestaen.

HOMULUS.

O coninck der engelen ende eewicheyt,
Sta my by dat my der duyvel niet en leyt.

DIE DUECHT.

Homule, voer den viant wil ick u bewaren,
Ende voer u dijn rekenschap verclaren.

HOMULUS.

O goedertieren vader, een goet eyndt wilt my maken!
O wee! hoe bitter is die doot te smaken!

DIE DUECHT.

O Godt, trooster aller bedroeffder herten!
Ontfermt dy ende vercort den Homulo zijn smerten.
O herde sentenci over 't menschelijcke geslecht!
Die doot nemet al, het zy here of knecht.

HOMULUS.

O coninck der glorien ende der eewicheyt,
O Maria, moeder der barmherticheyt,
Staet my by in mynen lesten end;
O Vader, mynen geest bevele ick in dynen hend!

BEKENTNIS.

Homulus hefft betaelt, dat ghy noch zijt schuldich,
Daer om eenyghelijck ghedencket ende zijt geduldich.
Wie Godt dient ende die duecht verkiest
Vindt daer aen troost, wan hem alle dinck verliest.

Ick hoer der enghelen stemmen singen;
 Van vreuchden alle hemels borger springen;
 Want Homulus rekeninghe is claer bevonden;
 Een borgher des hemels wert hy deser stonden.

DIE ENGEL.

Compt, uutvercoren bruyt des hochsten heren,
 Dynere tocompst al hemelsce borger begeren,
 U duecht heft gemaect u rekeninghe claer,
 Die viant sal aen u niet hebben een haer;
 In ewicheyt sult gy met dijn bruygom regeren,
 Daer om zijn zy salich de hem van sonden keren.
 Nu compt met my in dat ewich leven,
 Verblijt u, al u sonden zijn u vergeven.

'T BESLUYT.

Gy, vrienden rijck, arm, groot ende cleyn,
 Laet u dit spel een spiegel zijn in 't gemein.
 Bedenckt altijd wat gy nu hebt gehoort ende gesien,
 Dat ons altsamen des gelijcken sal gescien.
 Het sal ons gescieden in sulcker maten;
 Daerom sich niemant sal verlaten
 Noch op rijcdom, vrienden noch erffschap,
 Op geen schoonheit, noch goet geselschap,
 Noch op mans stercheit, noch hoege verstant.
 Het verswijnt al, als den sciem aen die want;
 Want ons die doot wilt over vallen
 En salder niet een blyven deser allen;
 Alleen die duecht blijft stijff ende vest,
 Wan hy die siel van den lijf verlest.

Daer om laet ons na der duechden streven,
So sal ons Godt die sonden vergeven,
Ende sal opheffen zijn strenge sentencie;
Niet meer doen is die beste penitencie.
Die doot mach ons niet ververen,
Ja, wy sullen zyner van herten begeren,
Ende moeten den wormen worden te deyl,
Ende in dat eertrijcke rusten een cleyne wyl
Tot dat het wederom sal opstaen,
Ende alle vleys van Godt loon sal ontfaen:
Den vromen die ewige salicheyt,
Den boesen die hel, die allen duivelen is bereit,
Daer voer ons Godt, der vader, bewaer,
Ende helpt ons in der vromen schaer
Doer Jesum Christum, zynen lieven soen.
Hier met willen wy 't besluyten doen;
Daer om nemet voor goet, mijn lieve heren,
Ende wilt dit spel ten besten keeren.